Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLII/449/2014 Rady Miasta Ustroń z dnia 27 marca 2014 r.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr.....
Rady Miasta Ustroń z dnia.....

MIASTO USTROŃ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

CZĘŚĆ A
- UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO -

TEKST JEDNOLITY

MARZEC, 2014 R.
KWIECIEŃ 2019 R.

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE 6

I. PODSTAWA OPRACOWANIA 7

1.1. PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA 7

1.2. PODSTAWA MERYTORYCZNA 8

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU 9

2.1. DANE OGÓLNE, WNIOSKI Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, ORAZ ZINTEGROWANEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA 2005÷2015 9

2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU 16

2.2.1. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenów 16

2.2.2. Infrastruktura techniczna 23

2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY 24

2.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 25

2.4.1. Powietrze atmosferyczne 25

2.4.2. Hałas 27

2.4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne 28

2.4.4. Budowa geologiczna 28

2.4.5. Powierzchnia ziemi 29

2.4.6. Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna 31

2.4.7. Wody powierzchniowe 34

2.4.8. Wody podziemne 35

2.4.9. Ujęcia wód 37

2.4.10. Struktura przyrodnicza 37

2.4.11. Formy ochrony przyrody 40

2.4.12. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych 45

2.5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 45

2.5.1. Zarys historii rozwoju miasta 45

2.5.2. Rozwój przestrzenny miasta 46

2.5.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków 47

2.5.4. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków 51

2.5.5. Obiekty sakralne 51
2.5.6. Krzyże i kapliczki przydrożne 53
2.5.7. Pomniki i obiekty o wartościach kulturowych / Dobra kultury współczesnej ... 53
2.5.8. Parki i cmentarze 53
2.5.9. Archeologia 56
2.6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA 56
2.7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA 58
2.7.1. Zagrożenia powodziowe 58
2.7.2. Zagrożenia ruchami masowymi ziemi 59
2.8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 60
2.9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU PRAWNEGO GRUNTÓW 61
2.10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTOW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 62
2.11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH 63
2.12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA 63
2.13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 64
2.14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI 64
2.14.1. Komunikacja 64
2.14.2. Zaopatrzenie w wodę 67
2.14.3. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków 67
2.14.4. Zaopatrzenie w gaz 67
2.14.5. Energia cieplna 68
2.14.6. Energia elektryczna 68
2.14.7. Instalacje radiokomunikacyjne 68
2.14.8. Odpady komunalne i przemysłowe 69
2.15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH 69
2.16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ 69

Opracowania graficzne:

- Rysunek Nr 1 - UWARUNKOWANIA - DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
  - skala 1:10000

- Rysunek Nr 2 - UWARUNKOWANIA - KOMUNIKACJA I UZBROJENIE TERENU
  - skala 1:10000

- Rysunek Nr 3 - UWARUNKOWANIA - STAN ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW
  - skala 1:10000

ZESPÓŁ WYKONAWCÓW:

- mgr inż. arch. Wiesław Chmielewski - główny projektant
- mgr inż. Piotr Mocek
- mgr inż. Mateusz Węgrzyk
- mgr inż. Malwina Knura
- mgr Tomasz Miłowski
- mgr inż. arch. Mirella Ruczka
- mgr Grażyna Skotarczyk
- mgr Beata Grabowska
- techn. bud. Adam Piórecki

OSOBA KOORDYNUJĄCA PRACĘ ZESPOŁU ZE STRONY URZĘDU MIASTA USTROŃ:

- mgr inż. arch. Jarosław Grzybowski

Zespół wykonawców Zmiany Studium:

- mgr inż. Radosław Jończak - główny projektant
- mgr inż. Łukasz Pluskota

WPROWADZENIE

Niniejsza część dokumentu zmiany studium część „A" - Uwarunkowania planowania przestrzennego" („Uwarunkowania") jest zbiorem danych, informacji i analiz dotyczących poszczególnych systemów miasta decydujących lub wpływających na rozwój Ustronia.

Uwarunkowania są więc zbiorem czynników obiektywnych, na podstawie których kształtowana będzie polityka przestrzenna miasta. Zapisy niniejszej części studium nie są ustaleniami, nie stanowią również wytycznych do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, lecz są informacjami i wskazaniami, które należy uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego.

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

1.1. *PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA*

Podstawę prac nad ***Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń*** stanowi uchwała Rady Miasta Ustroń Nr XIV/144/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium.

Opracowanie jest zmianą obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, które przyjęte zostało przez Radę Miasta Ustroń uchwałą Nr XIX/209/2008 z dnia 28 lutego 2008 r.

Niniejsza zmiana dotyczy opracowania nowego tekstu oraz części graficznej studium zarówno w części „A" - Uwarunkowania, jak i części „B" - Ustalenia.

Zmiana Studium jest opracowana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. (Dziennik Ustaw z 2004 r. Nr 118 poz. 1233) w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z art. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. [Dz. U. Nr 80 z dnia 10 maja 2003 r. poz. 717] kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy do zadań własnych gminy.

W dalszej części tekstu w celu jego uproszczenia zwrot „zmiana studium" zastąpiony jest określeniem „studium".

Podstawę przystąpienia do zmiany Studium stanowi uchwała Rady Miasta Ustroń Nr XIII/253/2016 z dnia z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń, zmieniona Uchwałą Nr XXX/357/2017 Rady Miasta Ustroń z dnia 28 września 2017r.

Przedmiotowa zmiana Studium została opracowana przez SoftGIS s.c., ul. Mulicka 6/14, Wrocław.

Ustalenie niniejszej zmiany dotyczą przyjęcia nowego przeznaczenia terenów zgodnie z zakresem przestrzennym zdefiniowanym w przywołanej wyżej uchwale.

Niniejsze opracowanie składa się z następujących dokumentów:

1) części tekstowej:

   a) część „A" - Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – załącznik nr 1 ,

   b) część „B" - Ustalenia – kierunki zagospodarowania przestrzennego – załącznik nr 2,

   c) część „C" - Uzasadnienie przyjętych rozwiązań - synteza ustaleń studium – załącznik nr 3;

2) załączników, obejmujących:

   a) Rysunek nr 1 – Uwarunkowania – dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu w skali 1:10000,

   b) Rysunek nr 2 – Uwarunkowania – komunikacja i uzbrojenie terenu w skali 1:10000,

   c) Rysunek nr 3 – Uwarunkowania – stan środowiska, dziedzictwa kulturowego i zabytków w skali 1:10000,

   d) Rysunek nr 4 – Ustalenia – kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10000,

e) Rysunek nr 5 – Ustalenia – kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej w skali 1:10000,

f) Rysunek nr 6 – Ustalenia – obszary i zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w skali 1:10000.

Zmianę studium w części tekstowej sporządzono w formie tekstu jednolitego ze zmianami oznaczonymi kolorem czerwonym.

Zmianę studium w części graficznej sporządzono w formie jednolitej z wprowadzeniem odpowiednich oznaczeń dla obszarów objętych zmianą.

1.2. *PODSTAWA MERYTORYCZNA*

Podstawę merytoryczną opracowania stanowią:

- Zintegrowana Strategia Rozwoju Ustronia 2005÷2015,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju - 2030,
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Ustroń,
- obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Ustroń,
- wnioski, które wpłynęły po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.1. *DANE OGÓLNE, WNIOSKI Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, ORAZ ZINTEGROWANEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA 2005÷2015*

Ludność Ustronia według danych Urzędu Statystycznego w Katowicach w 2010 roku wynosiła 15.588 mieszkańców.

Powierzchnia miasta wynosi 5.903 ha.

Miasto położone jest w subregionie południowym województwa śląskiego oraz w centralnej części powiatu cieszyńskiego, graniczące z jednostkami tego powiatu: Goleszowem, Skoczowem, Brenną i Wisłą oraz na fragmencie granicy południowej miasta z Republiką Czeską.

W planowaniu rozwoju miasta niezbędne jest uwzględnienie następujących zasad ustalonych w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030:

– w zakresie celu nr 4 polityki przestrzennej kraju tj.: „Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski". Zasadami tymi będą między innymi:

- zapewnienie korzystania z wysokich walorów środowiskowo-krajobrazowych, wymaga uruchomienia mechanizmów służących zmniejszeniu liczby konfliktów o przestrzeń oraz wspomaganiu gospodarowania na obszarach cennych przyrodniczo,
- zadaniem systemu korytarzy ekologicznych jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej, w tym zachowanie łączności między biocentrami oraz między biocentrami i izolowanymi w procesie fragmentacji przestrzeni pozostałymi obszarami mniejszej rangi,
- w obszarach silnie zurbanizowanych, zwłaszcza w funkcjonalnych obszarach miejskich, wewnątrzmiejskie układy ekologiczne zostaną rozbudowane i połączone z obszarami otwartymi przez system zielonych pierścieni, zostanie zachowana drożność miejskich systemów dolinnych,
- zakładany wzrost lesistości kraju w 2030 roku powinien przekroczyć 30 % całkowitej powierzchni.

  Wzrost ten będzie traktowany jako instrument zapewnienia spójności ekologicznej oraz ochrony retencji wody, szczególnie na terenach górskich i podgórskich o niskiej lesistości, będących górnymi częściami zlewni,
- w celu wzmocnienia spójności przestrzeni przygranicznej i stopnia ochrony tradycyjnego krajobrazu rolniczego zaleca się w studiach gminnych wyznaczenie w uzgodnieniu ze służbami ochrony przyrody obszarów rolnictwa o najwyższych walorach przyrodniczych,
- istniejąca konieczność zminimalizowania skutków ekstremalnych zjawisk, takich jak powodzie i susze, wymaga poza działaniami wynikającymi bezpośrednio z zarządzania ryzykiem powodzi - programowania w planowaniu przestrzennym działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej do 15 % średniego odpływu rocznego w drodze realizacji zbiorników dużej i małej retencji, a także mikroretencji obszarowej i przyobiektowej,

- w zakresie celu nr 6 polityki przestrzennej kraju tj.: „przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego", zasadami tymi będą między innymi:

- jednym z instrumentów efektywnego rozwoju (niższe koszty społeczne i środowiskowe) jest planowanie na obszarach i terenach zurbanizowanych z właściwie ujętą strefą przestrzeni rolniczej i atrakcyjnego zasobu otwartego krajobrazu wiejskiego.

Niekontrolowany rozwój przestrzenny jest stymulowany rachunkiem korzyści wynikających z przejmowania terenów niezabudowanych w strefie oddziaływania wielkich aglomeracji. Powoduje to, ze proces rozlewania się urbanizacji i punktowej dewastacji krajobrazu zdecydowanie się nasila,

- na poziomie lokalnym wybrane rozwojowe obszary gminy zostaną uwzględnione w zadaniach wynikających z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego szczebla krajowego i regionalnego,
- dla realizacji celów KPZR 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które na obszarze Ustronia dotyczą:
  - górskich obszarów funkcjonalnych, których granice wyznaczał będzie Minister właściwej ds. rozwoju regionalnego w porozumieniu z jednostkami samorządu terytorialnego,
  - przygranicznych obszarów funkcjonalnych, które wyznaczone będą w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

W planowaniu rozwoju miasta należy uwzględnić ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, które zgłoszone były w piśmie Marszałka Województwa Śląskiego Nr SP RP.KW-243/12 z dnia 9.05.2012 r. w odpowiedzi na pismo Burmistrza Miasta Ustroń powiadamiające o przystąpieniu do zmiany studium.
W pismach Marszałka Województwa i Urzędu Marszałkowskiego wskazano, że:

- na obszarze miasta nie występują planowane zadania ani inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
- należy w studium ujawnić granice udokumentowanego złoża piasków i żwirów - „ Nierodzin",
- należy uwzględnić w podejmowanych ustaleniach potrzeby ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: czwartorzędowego GZWP-347 i kredowego GZWP-348[1].

W dniu 29 sierpnia 2016 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął nowy *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*, uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.

Władze województwa w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ wskazują, jako nadrzędne, następujące zasady gospodarowania przestrzenią dla obszarów objętych zmianą Studium:

- rozwijanie centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą;
- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich;
- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim;

[1] Główny zbiornik wód podziemnych nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski) zmienił swoją rangę z głównej na lokalną. Zmianie uległy także jego granice.

- utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
- kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
- dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe;
- integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych;
- tworzenie, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych i pielgrzymkowych z wykorzystaniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ wskazuje także obszary funkcjonalne, dla których określono ogólne zasady zagospodarowania. W obszarze objętym zmianą Studium występują poniższe obszary:

Dla obszaru górskiego przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:
- kształtowanie zabudowy o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych z wykorzystaniem tradycyjnych form i materiałów budowlanych;
- zwiększania roli transportu publicznego na terenach atrakcyjnych turystycznie;
- rozwój turystyki i agroturystyki wykorzystującej lokalne uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe, z uwzględnieniem minimalizowania konfliktów przestrzennych i środowiskowych;
- utrzymanie ekstensywnej gospodarki rolnej (kośnej i pasterskiej) na użytkach zielonych;
- wyłączanie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych powierzchniowymi ruchami masowymi gruntu;
- wykluczenie możliwości przeznaczania pod zabudowę i infrastrukturę turystyczno-sportową terenów leśnych o istotnych walorach glebo- i wodochronnych.

Dla obszaru cennego przyrodniczo przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:
- utrzymanie aktualnego użytkowania na terenów o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej i mają istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;
- wzmacnianie funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwanie istniejących barier oraz kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków;

- zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych w tym w obszarze dolin rzecznych;
- preferowanie ekoturystyki (turystyka przyrodnicza) na obszarach chronionych i obszarach cennych przyrodniczo szczególnie podatnych na degradację;
- optymalizowanie stopnia zagospodarowania turystycznego i powiązania go z naturalną chłonnością środowiska, w tym wyznaczanie stref wyłączonych z użytkowania turystycznego;
- planowanie inwestycji z uwzględnieniem ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących;
- wdrażanie zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony i planów zadań ochronnych;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w obszarach specjalnej ochrony ptaków, użytków ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji oraz szczytowych partiach wzniesień na obszarach parków krajobrazowych;
- wykluczenie możliwości lokalizacji farm wiatrowych w obrębie ostoi, korytarzy i przystanków pośrednich dla ptaków, w obrębie ostoi i korytarzy dla nietoperzy, a także stosowanie rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi i farmami wiatrowymi;
- preferowanie lokalizowania elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych i nowo budowanych zbiornikach wodnych przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych oraz zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Dla obszaru ochrony krajobrazów kulturowych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona i zachowanie historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- ochrona krajobrazów historycznych i różnorodności kulturowej dla zachowania tożsamości regionalnej;
- zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej;
- ochrona dóbr kultury współczesnej przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych (zgodnie z Aneksem nr 4);

- rekultywacja wyrobisk i niecek osiadania w kierunku wodnym, rekreacyjnym bądź przyrodniczym;
- wdrażanie zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych i strefach ich ekspozycji, na obszarach parków krajobrazowych.

Dla obszaru ochrony udokumentowanych złóż kopalin przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- zachowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka;
- wydobycie kopaliny z konkretnych złóż musi być warunkowane ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu: zwartej zabudowy jednostek osadniczych, obiektów o szczególnej wartości historycznej, kulturowej lub gospodarczej, obiektów infrastruktury kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa;
- ochrona kopalin leczniczych przed skutkami eksploatacji innych kopalin;
- wykluczenie możliwości eksploatacji żwirów z koryta i terasy zalewowej rzeki Soły;
- redukcja konfliktów przestrzennych oraz minimalizacja skutków oddziaływań górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górniczą, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych;
- prowadzenie prac poszukiwawczych tj. badań geofizycznych, wierceń oraz budowy infrastruktury technicznej związanej z eksploatacją ropy naftowej i gazu ziemnego przy minimalizacji oddziaływania na środowisko;
- rekultywacja terenów poprzemysłowych z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych przyrodniczo.

Dla obszaru przygranicznego przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- rozwijanie ważnych instytucji związanych z programowaniem i zarządzaniem oraz współpracą bilateralną i europejską;
- rozwijanie komplementarnych usług publicznych podstawowych i specjalistycznych, oferowanych po obu stronach granicy państwowej;
- integrowanie planów zagospodarowania turystycznego obszarów chronionych w strefie granicznej polsko-czeskiej i polsko-słowackiej;
- integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem ograniczania ryzyka i skutków powodzi i zagrożenia suszą w zlewniach rzek granicznych;
- koordynowanie planów i programów ochrony na obszarach chronionych i cennych przyrodniczo położonych po obu stronach granicy;
- integrowanie systemów i sieci transportu publicznego;
- integrowanie planów budowy sieci przesyłowych;

- respektowanie zasad i ograniczeń stref ochrony uzdrowiskowej gminy Goczałkowice-Zdrój i miasta Ustroń.

Dla obszarów wymagających rewitalizacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona i zachowanie historycznych założeń i układów urbanistycznych;
- rekultywacja terenów oraz ich integracja z otoczeniem;
- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałającej segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, w tym m.in. dzielnic śródmiejskich, współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, kształtowania struktur przestrzennych wspierających aktywizację i przedsiębiorczość społeczną, poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego oraz ograniczania niskiej emisji;
- preferowanie lokalizacji usług i aktywności gospodarczych w ciągach komunikacyjnych i na terenach zdegradowanych;
- preferowanie lokalizacji nowej zabudowy jako intensyfikacji użytkowania terenów mieszkaniowych już istniejących.

W strategii rozwoju Ustronia 2005-2015 wyznaczono trzy obszary planowania strategicznego (domeny strategiczne), z których dwa bezpośrednio związane są z planowaniem przestrzennym: Są to domeny strategiczne:

- rozwój turystyki i funkcji uzdrowiskowej Ustronia,
- budowa nowoczesnej infrastruktury miejskiej przyjaznej mieszkańcom, odwiedzającym oraz inwestującym w Ustroniu.

W strategii założono również cel lokalnej społeczności w treści:

- główną aspiracją rozwoju Ustronia jest osiągnięcie statusu głównego ośrodka uzdrowiskowo-turystycznego Beskidów w roku 2015.

W powyższych domenach strategicznych zapisano cele strategiczne, które powinny być uwzględnione w polityce przestrzennej opracowywanego dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- rozwój turystycznych funkcji centrum Ustronia skupiających się wokół: Rynku, Bulwaru Nadwiślańskiego, Parku Kuracyjnego, Amfiteatru,
- wykorzystanie potencjału rolnictwa w Ustroniu, dbałości o stan środowiska naturalnego.

Przyszłością dla ustrońskich rolników jest rolnictwo ekologiczne i agroturystyka.

W Strategii Rozwoju Miasta Ustroń do 2020 roku, na podstawie uwarunkowań czy jakości sytemu komunikacyjnego zdefiniowano misję miasta Ustroń:

USTROŃ 2020 - WIODĄCY OŚRODEK UZDROWISKOWY I TURYSTYCZNY POŁUDNIOWEJ POLSKI, UTRZYMUJĄCY WYSOKIE STANDARDY EKOLOGICZNE I ŚRODOWISKOWE, GWARAMTUJĄCY DOGODNE WARUNKI ŻYCIA I PROWADZENIE BIZNESU ORAZ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH.

W odniesieniu do określonej misji miasta wskazano w *Strategii* kluczowe obszary planowania strategicznego , które definiują strukturę operacyjną wdrażania dokumentu, stanowiącego wieloletni program działania samorządu. Tymi obszarami są:

- Uzdrowisko i turystyka;
- Środowisko naturalne;
- Infrastruktura publiczna;
- Cyfrowy Ustroń;
- Kapitał społeczny

2.2. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU*

2.2.1. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenów

W celu oceny stanu dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów miasta opracowano inwentaryzację Urbanistyczną w układzie poszczególnych obszarów charakteryzujących aktualną strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta.

Inwentaryzację opracowano pod kątem planowania przyszłych kierunków zagospodarowania miasta w ujęciu strategicznym obszarów polityki przestrzennej samorządu.

Wydzielone na etapie inwentaryzacji obszary będą wiec obszarami, dla których w ustaleniach studium przyjęte zostaną zasady ich przekształceń jako wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i programów rozwoju miasta.

Stan struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta odczytano na podstawie inwentaryzacji w terenie oraz z wykorzystaniem ortofotomapy i mapy stanu własności nieruchomości.

Na rysunku Nr 1 - Uwarunkowania - Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu pokazano stan struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Wydzielono następujące obszary struktury funkcjonalno-przestrzennej i opisano je następującymi symbolami:

- **MW** obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- **MN** obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i o niskiej intensywności
- **MP** obszary domów wczasowych i pensjonatów
- **ML** obszary zabudowy letniskowej
- **CM** obszar centrum miasta
- **UD** obszary zespołów i obiektów usługowych w jednostkach osadniczych
- **AG** obszary aktywności gospodarczych
- **US** obszary sportowo-rekreacyjne i usług turystyki
- **UZ** obszar lecznictwa uzdrowiskowego
- **ZM** obszary zieleni miejskiej, w tym:
  - **ZP** parki
  - **ZC** cmentarze
  - **ZD** ogrody działkowe
- **R1** obszary rolne z rozproszoną zabudową
- **R2** obszary rolne bez zabudowy
- **R3** obszary siedlisk dużych gospodarstw rolnych
- **R4** obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej dużych gospodarstw rolnych
- **ZL** obszary lasów i zadrzewień poza obszarem strefy „A" ochrony uzdrowiskowej
- **WW** obszar rzeki Wisły w granicach wałów przeciwpowodziowych
- **WD** obszar doliny rzeki Wisły
- **WP** obszar dolin potoków i cieków wodnych
- **IT** obszary miejskiej infrastruktury technicznej
- **KK** obszary korytarzy komunikacyjnych

Powyższe obszary struktury miasta powiązane są i rozdzielone elementami liniowymi tworzącymi

system komunikacji i infrastruktury technicznej miasta.

W ramach tych systemów na etapie analizy uwarunkowań rozwoju miasta oznaczono na rysunku studium Nr 2 - Uwarunkowania - Komunikacja i uzbrojenie terenu w skali 1:10 000 następujące elementy:

- w zakresie komunikacji drogowej:
  - droga klasy „główna ruchu przyspieszonego"
  - droga klasy „główna"
  - drogi klasy „zbiorcza"
  - pozostałe drogi tworzące zasadniczy układ drogowy miasta
  - stacje paliw

- w zakresie komunikacji kolejowej:
  - jednotorowa linia kolejowa
  - stacja kolejowa
  - przystanek kolejowy

- w zakresie wyciągów linowych:
  - wyciąg „Czantoria"
  - wyciąg „Palenica I"

- w zakresie uzbrojenia terenów:
  - lokalizacja miejskiej oczyszczalni ścieków
  - przebieg linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia
  - przebieg linii elektroenergetycznych średniego napięcia.

Analizując układ funkcjonalno-przestrzenny miasta odczytany w powyższych obszarach oraz uwzględniając zasady ich powiązań, można wskazać jego następujące charakterystyczne cechy oraz określić wnioski dotyczące planowania rozwoju miasta:

- obszary **MW** - jako wydzielające się tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o wysokości powyżej 4 kondygnacji nadziemnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą zlokalizowane w centralnej części miasta pomiędzy terenami centrum miasta a ulicą Katowicką.

  Są to budynki o wysokości 11 kondygnacji, które w koncentracji osiedla „Manhattan" stanowią dominantę przestrzenną miasta. Są to budynki, które można zakwalifikować do zabudowy wysokiej, przy czym ten typ zabudowy biorąc pod uwagę ochronę krajobrazu i funkcji miasta nie powinien być kontynuowany.

  Zabudowa wielorodzinna występuje również w innych rejonach miasta (Centrum, Dobka, Poniwiec), lecz w tych rejonach jest to zabudowa nie przekraczająca 5 kondygnacji.

- obszary **MN** - jako zespoły zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej i szeregowej wraz z towarzyszącymi ogrodami i terenami zieleni przydomowej.

  Cechą charakterystyczną obszarów MN w Ustroniu jest duża ilość zespołów mieszkaniowych zorganizowanych przestrzennie wybudowanych według przemyślanych kompozycji, co pozytywnie wpływa na wizerunek miasta. Z drugiej strony zauważalny jest trend wydzielania ogrodzeniami przestrzeni niektórych zespołów mieszkaniowych, co nie jest korzystne dla kształtowania ciągłej tkanki mieszkaniowej miasta i przestrzeni publicznych. Obszary te można

zaliczyć do zabudowy mieszkaniowej niskiej, która powinna być kontynuowana w realizacji potrzeb mieszkaniowych miasta.

Nowe zespoły zabudowy jednorodzinnej w celu przeciwdziałania rozpraszaniu się zabudowy na tereny otwarte miasta generalnie mogą być lokalizowane w paśmie terenów pomiędzy drogą Nr 941 (ul. Katowicka) a obszarem doliny rzeki Wisły, na północ od ulicy Cieszyńskiej.

Rozwój zabudowy jednorodzinnej w pozostałych rejonach miasta powinien być ograniczony do wypełnienia i uzupełnienia już istniejącej struktury osadniczej bez zajmowania nowych powierzchni nie będących w zasięgu dogodnej obsługi w infrastrukturę techniczną.

- obszary **MP** - jako zespoły domów wczasowych i pensjonatów wraz z towarzyszaca infrastrukturą usytuowane są w rejonach miasta atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Taki kierunek rozwoju miasta z uwagi na już występujące zespoły tego typu, oraz w związku z lokalizacją w mieście obszaru UZ - „lecznictwa uzdrowiskowego" generalnie powinien być rozwijany w obszarach po wschodniej stronie rzeki Wisły.

  Do obszarów MP włączone zostały również tereny występującej zabudowy rezydencjonalnej, jako zabudowy dużych domów mieszkalnych na dużych działkach zagospodarowanych jako parki.

- obszary **ML** - jako zespoły i grupy zabudowy letniskowej zlokalizowane są w kilku rejonach miasta; w rejonie Lipowiec przy ul. Bernadka, w rejonie ulicy Nadbrzeżnej i Polańskiej w dolinie Wisły i w rejonie ulicy Furmańskiej w Dobce.

  Wydaje się, że ten kierunek zagospodarowania miasta nie jest zgodny z podstawowymi funkcjami miasta jako miasta uzdrowiskowo-sanatoryjnego.

  Dalszy rozwój zabudowy letniskowej powodowałby ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz miasta, czyli w te wartości, które powinny służyć stałym mieszkańcom Ustronia, turystom oraz kuracjuszom i przebywającym w pensjonatach i całorocznych domach wczasowych.

- obszar **CM** - jako obszar centrum miasta określony został po analizie układu funkcjonalno-przestrzennego w centralnej części miasta, oraz występowania w tym rejonie obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej. Obszar centrum miasta, który będzie przedmiotem odpowiednich zapisów dotyczących zasad rozwoju przestrzennego określony został w następujący sposób i w następujących granicach:

  - środek obszaru stanowi Rynek ze zlokalizowanym w tym miejscu ratuszem,
  - główną osia układu centrum jest ulica 3 Maja licząc około 400 m na północ od Rynku i około 750 m na południe od Rynku,
  - głównymi osiami poprzecznymi centrum są ulice Grażyńskiego, Brody i partyzantów. Szerokość terenów centrum wzdłuż ulic Grażyńskiego i Brody od Rynku wynosi po 400 m w każdą stronę.

  Oceniając stan zagospodarowania przestrzennego powyżej zdefiniowanego obszaru centrum miasta można wskazać następujące cechy i możliwości rozwoju tego obszaru:

  - jest to obszar bardzo atrakcyjny w związku z występowaniem szeregu obiektów użyteczności publicznej służących obsłudze mieszkańców miasta i przyjezdnych,
  - funkcja usługowa centrum uzupełniana jest funkcją mieszkaniową oraz elementami zieleni miejskiej, co powoduje, że centrum nie „zamiera" z chwilą zamknięcia obiektów usługowych

oraz, że w samym centrum oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie można znaleźć enklawy zieleni służące wypoczynkowi. Przez cały obszar centrum miasta przepływa potok Jelenica, co wpływa na uatrakcyjnienie przestrzeni i możliwość kształtowania pasażu pieszego.

Analizując stan zabudowy obszaru centrum oraz jego otoczenie należy zakładać, że rozwój tej funkcji miasta polegał będzie głównie na zagęszczeniu, uzupełnieniu, modernizacji i rewitalizacji istniejącej zabudowy, oraz zwiększeniu funkcji usługowych w powierzchni istniejącej zabudowy i terenów. Należy rozważyć również możliwość powiększenia obszaru centrum miasta na niezabudowane tereny po zachodniej i północnej stronie obecnego obszaru w nawiązaniu do planowanej drogi zbiorczej odciążającej ulicę 3 Maja. Istotnym elementem rozwoju centrum miasta będzie również uzyskanie miejsc realizacji parkingów zbiorowych, w tym parkingów podziemnych oraz nadziemnych budowanych wraz z obiektami usługowymi lub jako obiekty samodzielne.

Należy również określić miejsca lokalizacji dominant przestrzennych orientujących o położeniu centrum w układzie miasta. Usytuowanie tych dominant nie powinno tworzyć jednak konkurencji dla istniejących historycznych dominant przestrzennych.

- obszary **UD** - obszary zespołów i obiektów usługowych w jednostkach osadniczych zostały określone na zasadzie przeważającej funkcji usługowej występującej w danej jednostce osadniczej. Są to obiekty i tereny służące obsłudze mieszkańców tych jednostek lub stanowiące ich urbanistyczne centrum.
- obszary **AG** - obszary aktywności gospodarczych tworzone są przez te tereny miasta na których występuje przemieszanie różnych działalności usługowych, wytwórczych, produkcyjnych i obsługi.

  Są to tereny, które w przeważającej części usytuowane są na obrzeżu głównych arterii drogowych miasta, tj. ul. Skoczowskiej i ul. Katowickiej.

  Tego typu działalności prowadzone są również na terenach poprzemysłowych „Kuźnia - Ustroń" oraz w otoczeniu dworca kolejowego „ Ustroń", w rejonie ulicy Jelenica istnieją zakłady związane z produkcją wody mineralnej „ Ustronianka" i „Czantoria".
- obszary **US** - obszary sportowo-rekreacyjne i usług turystyki określają podstawowa bazę sportowo-rekreacyjną i turystyczną miasta, która jest poza funkcją uzdrowiskowo-leczniczą wiodącą ofertą miasta dla przyjezdnych i turystów.

  Między innymi są to tereny:
  - na stoku Czantorii
  - w rejonie szczytu Równicy
  - w Ustroniu - Nierodzimiu na bazie istniejących stawów
  - tereny rekreacji przywodnej w dolinie Wisły
  - górskie szlaki turystyczne
  - szlaki spacerowe.

- obszary **UZ** - obszar lecznictwa uzdrowiskowego, to obszar objęty strefą „A" ochrony uzdrowiskowej zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych .

  Jest to obszar, który decyduje o funkcji Ustronia jako miejscowości uzdrowiskowej (posiadającej status uzdrowiska), jedynej na obszarze Beskidów.

  Granice strefy „A" ochrony uzdrowiskowej, które tworzą obszar UZ - lecznictwa uzdrowiskowego określone w niniejszym studium - wyznaczone są w operacie uzdrowiskowym.

  Obszar UZ obejmuje powierzchnię 244,5 ha w jednostkach strukturalnych Zawodzie Dolne i Zawodzie Górne, osią obszaru jest ulica Sanatoryjna, obszar od północy ograniczony jest ulica Szpitalną.

  W obszarze istnieją między innymi:

  - Śląski Szpital Reumatologiczny
  - Sanatorium i Szpital Uzdrowiskowy „Równica"
  - Śląskie Centrum Rehabilitacji
  - Uzdrowiskowy Zakład Przyrodoleczniczy
  - sanatoria uzdrowiskowe:
    - „Złocień"
    - „Malwa"
    - „Róża"
    - „Narcyz"
    - „Kos"
    - „ Elektron"
    - „ Rosomak"

  Tereny zieleni zajmują 212,6 ha, co stanowi 86,9 % obszaru UZ.

  Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą „tereny zieleni", to powierzchnie gruntu pokryte roślinnością trwałą lub sezonową, oraz gmina, która uzyska potwierdzenie możliwości prowadzenia na swoim obszarze lecznictwa uzdrowiskowego zobligowana jest do opracowania i uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego strefy „A" ochrony uzdrowiskowej.

- obszar **ZM** - obszar zieleni miejskiej obejmujący tereny, które w konwencji opracowania dokumentacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - jako dokumentu strategicznego są parkami, cmentarzami i ogrodami działkowymi, przy czym rejestracja tych elementów zagospodarowania przestrzennego dotyczy znaczących powierzchni, które są istotne w strukturze funkcjonalno-przestrzennej całego miasta.
- obszary **R1** - obszary rolne z rozproszoną zabudową, to obszary, które z uwagi na stan ich zabudowania nie stanowią już rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a z drugiej strony niska intensywność zabudowy terenów nie kwalifikuje ich do stanowienia funkcji mieszkaniowej czy usługowej.

  W skali miasta są to znaczące obszary, gdyż obejmują powierzchnię około 610 ha, czyli około 10 % całej powierzchni miasta.

  Występowanie tak znacznej powierzchni na której istnieje zabudowa rozproszona jest efektem „rozlewania" się układu osadniczego co jest zjawiskiem niepokojącym w skali całego kraju wpływającym na brak ładu przestrzennego. W obowiązującej aktualnie Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, sporządzonej na szczeblu krajowym

w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego stwierdzono, ze symptomami braku ładu przestrzennego w Polsce na poziomie lokalnym sa miedzy innymi: chaos w formach i architekturze zespołów urbanistycznych, ich niekompletność i presja na tereny otwarte, destrukcja systemów ekologicznych miast, braki w wyposażeniu terenów urbanizowanych w infrastrukturę techniczną i społeczną, nienadążającą za rozwojem zabudowy mieszkaniowej.

Wskazane w studium obszary R1 w przeważającej części są efektem powyższych zjawisk i w ustaleniach studium wskazane będzie określenie zasad przeciwdziałających tym zjawiskom.

- obszary **R2** - obszary rolne bez zabudowy, to obszary, które wraz z obszarami R4 - dużych gospodarstw rolnych stanowią rolniczą przestrzeń produkcyjną miasta. Przestrzeń ta ma dla miasta również znaczenie przyrodniczo-krajobrazowe, gdyż oprócz lasów, zadrzewień i wód powierzchniowych decyduje o bioklimacie miasta oraz odbiorze jego krajobrazu. Są to więc obszary, które w rozwoju miasta powinny być chronione przez zabudową, szczególnie w tych obszarach, które w modelu funkcjonalno-przestrzennym miasta nie będą położone na kierunkach jego rozwoju.
- obszary **R3** - obszary siedlisk dużych gospodarstw rolnych wyznaczono na podstawie danych urzędu Miasta w Ustroniu - dotyczących istniejących w mieście gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 10 ha.

  Według wykazu działek tworzących te gospodarstwa, określono tereny zabudowane stanowiące siedliska tych gospodarstw. Obszary te w rozwoju miasta powinny być chronione, jako ważne elementy krajobrazu oraz lokalnego rynku produkcji żywności.
- obszary **R4** - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, dużych gospodarstw rolnych, to nieruchomości, które wchodzą w skład gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 10 ha. Są to obszary, które podobnie jak obszary R3 powinny być chronione przed zabudową jako ważny element systemu funkcjonalno-przestrzennego miasta. Zgodnie z obowiązującą KPZK 2030 w Ustroniu należy w dalszej części opracowania wskazać obszar, który wraz z częścią terenów Brennej i Wisły oraz obszaru przygranicznego Czech tworzył będzie Górski Obszar Funkcjonalny.
  Jest to obszar w którym rolnictwo powinno pełnić ważną rolę w utrzymaniu równowagi ekologicznej.
- obszary **ZL** - obszar lasów i zadrzewień poza obszarem strefy „A" ochrony uzdrowiskowej, to kompleksy, enklawy, grupy i ciągi zadrzewień, które stanowią podstawowy zasób bioklimatyczny miasta wymagający ochrony.
  W planowaniu rozwoju miasta należy wskazać możliwości wzmocnienia tego środowiska poprzez wyznaczenia terenów do zalesień na kierunkach powiązań systemu istniejącego.
- obszary **WW** - obszar rzeki Wisły w granicach wałów przeciwpowodziowych wymaga zgodnie z prawem wyłączenia z możliwości wszelkiej zabudowy, a zagospodarowanie terenów musi uwzględniać zagrożenia powodziowe obejmujące całość powierzchni tych terenów.
- obszary **WD** - obszar doliny rzeki Wisły jako podstawowy element kompozycji urbanistycznej miasta oraz najsilniejszy liniowy element środowiska przyrodniczego miasta o znaczeniu bioklimatycznym wymaga wyłączenia z możliwości dalszej zabudowy. Uzasadnione to jest właśnie przeciwdziałaniem zakłóceniu funkcji tego obszaru jako regionalnego korytarza ekologicznego, odbiornika wód powierzchniowych oraz osi spływu mas powietrza, co decyduje o klimacie miasta.

Obszar może być wykorzystywany dla celów rekreacyjnych, lecz bez wprowadzania zabudowy i tworzenia barier przestrzennych.

- obszary **WP** - obszar dolin potoków i cieków wodnych, jako układ lokalnych korytarzy ekologicznych wymaga wyłączenia z możliwości zabudowy kubaturowej oraz pozostawienia terenów w naturalnym ukształtowaniu.
- obszary **IT** - obszary miejskiej infrastruktury technicznej obejmują tereny, które aktualnie spełniają funkcję głównych obiektów i urządzeń zapewniających funkcjonowanie miasta.

Są to:

- miejska oczyszczalnia ścieków

Ponadto na rysunku studium Nr 2 - Uwarunkowania - Komunikacja i uzbrojenie terenów pokazano tereny:

ITG - stacje gazowe I i II stopnia

ITE - GPZ oraz wolnostojące stacje transformatorowe

ITK - tereny oczyszczalni ścieków, kompostownie, sortownie odpadów,

ITW - tereny związane z gospodarką wodną, zbiorniki, ujęcia, hydrofornie

ITC - ciepłownia

Bilans powierzchni obszarów tworzących obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta przedstawia się następująco:

Obszar	Powierzchnia [ha]	% powierzchni ogólnej miasta
MW	19,40	0,33
MN	418,20	7,08
MP	51,70	0,87
ML	10,75	0,18
CM	38,25	0,64
UD	44,75	0,76
AG	55,45	0,93
UZ	50,50	0,89
US	70,55	1,20
U2	241,90	4,10
ZM/MP	7,70	0,13
ZM/ZC	13,60	0,23
R1	609,40	10,32
R2	968,20	16,40
R3	11,20	0,20
R4	150,90	2,55
ZL	2752,40	46,62
WW	77,80	1,32
WD	149,50	2,53
WP	28,30	0,48
IT	9,30	0,16
N	18,50	0,31
Tereny komunikacji	157,60	2,67

2.2.2. Infrastruktura techniczna

Główne przebiegi infrastruktury technicznej pokazano na rysunku studium Nr 2 - Uwarunkowania - Komunikacja i uzbrojenie terenów.

Na terenie miasta występuje szereg obszarów przeznaczonych pod infrastrukturę techniczną lub z nią związanych. W poszczególnych branżach przedstawia się następująco:

– w zakresie zaopatrzenia w wodę są to ujęcia wód (studnie) z ogrodzonymi strefami bezpośrednimi lub wewnętrznymi często występujące w grupach po kilka studni na wydzielonym terenie. Wykaz ujęć i studni znajduje się w poniższej tabeli

Tabela 1 Wykaz ujęć studni

Zaktualizowano do obszarów objętych zmianą Studium według stanu na dzień przystąpienia do opracowania.

L.p.	Ujęcie/nazwa	Rodzaj	Strefa	Decyzja
1	Poniwiec (Górnik/Gronik)	Powierzchniowe i zbiornik	Bezpośrednia Pośrednia	1 993-07-01 OS.1.6210/43/93
2	Lewy dopływ Bładniczki	Powierzchniowe		
3	Ujęcie wody dla Kuźni	Powierzchniowe		
3	Jaszowiec S1 i S2	Podziemne	Bezpośrednia Pośrednia wewnętrzna Pośrednia zewnętrzna	1 999-06-07 WZS-6210/11 /99
4	Brzegi S5 i S6	Podziemne	Bezpośrednia	2002-09-02 WS.6223-28/2002
	Pogórze (tylko strefa)	Podziemne	Strefa ochrony pośredniej	1 997-1 2-22 OS-I-6210/64/97
5	Ujęcia wody Ustronianka (studnie H-2, H-7, H- 6, H-1, H-4 - rejon Jelenica)	Podziemne		
6	Źródło Z1 Czantoria	Podziemne	Prawdopodobnie Strefa pośrednia wewnętrzna i zewnętrzna	1 999-08-02 WZS-6210/24/99
7	Źródło Z2 Czantoria	Podziemne	Prawdopodobnie Strefa pośrednia wewnętrzna i zewnętrzna	1 999-08-02 WZS-6210/24/99
8	Ujęcia wody Ustronianka (studnie S-2, S-3, S-4, S-5 - rejon	Podziemne		
9	Źródło Żelaziste	Podziemne		
10	Źródło Karola	Podziemne		
11	Ujęcie wody US-1 i US-2	Podziemne	Prawdopodobnie Strefa pośrednia wewnętrzna i zewnętrzna	1 999-08-02 WZS-6210/24/99
12	Inżbud	Podziemne		
13	Społem, studnia kopana	Podziemne		
~~14~~	~~Zakłady Kuźnicze~~	~~Podziemne Studnie SW i SK~~	~~Strefa ochrony pośredniej wewnętrzna~~	~~1999-10-06 WZS 6210/33/99~~
~~15~~	~~Zakłady Kuźnicze~~	~~Podziemne~~		

16	Ujęcie H-1	Podziemne		WS.6341.00043.2011
17	Ujęcie ST-1	Podziemne		WS.W.6223-00060/10
18	Ujęcie ST-2	Podziemne		WS.W.6223-00060/10
19	Studnia SK na terenie zakładu	Podziemne		WS.6223-86-07
20	Ujęcie S-1	Podziemne		WS.6341.00163.2013
21	Ujęcie S-1	Podziemne		WS.6341.5a.2016
22	Ujęcie S-1 na źródle GR-1	Podziemne		

- na sieci zlokalizowane są zbiorniki „Jelenica", „Zawodzie I", „Zawodzie II", „ Jaszowiec"
- ponadto z siecią współpracuje pompownia „Skalica",
- w zakresie odprowadzenia ścieków jest to obszar oczyszczalni ścieków z przyległym terenem zlewni ścieków,
- w zakresie gospodarki odpadami jest to sortownia odpadów i kompostownia,
- w zakresie zaopatrzenia w gaz są to wygrodzone stacje redukcyjno-pomiarowe gazu,
- w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną największym obszarowo obiektem jest stacja transformatorowa WN/SN 110/15/6kV „GPZ Ustroń". Ponadto na obszarze miasta rozlokowanych jest kilkadziesiąt stacji transformatorowych SN/nN w zależności od wykonania (słupowych, wbudowanych, wolnostojących) zajmujących od kilku do kilkunastu m^2,
- w zakresie zaopatrzenia w ciepło są to zajęte obszary pod lokalne ciepłownie często z przyległymi składami opału z których to największy obiekt znajduje się przy osiedlu wielorodzinnym na przedłużeniu ulicy Andrzeja Brody.

2.3. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY*

Ład przestrzenny jest głównym celem planowania przestrzennego. W zależności od skali planowania przestrzennego (studium uwarunkowań, plan miejscowy) uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony badane są przy założeniu różnych kryteriów.

W przypadku sporządzanego studium ład przestrzenny w polityce przestrzennej wyraża funkcjonalność, logikę, czytelność i jasność struktur przestrzennych oraz ich zharmonizowanie - tak wzajemne, jak i z przyrodą oraz wysoką użyteczność i efektywność (pojęcie z KPZK2030, cel 6 str. 160)

W związku z tym przeprowadzono ocenę układu funkcjonalno-przestrzennego miasta (opisanego w pkt. 2.2) pod katem powyższych kryteriów oraz ocenę krajobrazu miasta pod kątem występujących zabudowań i urządzeń zebranych w dokumentacji funkcjonalnej miasta przeprowadzonej przez zespół autorski w miesiącach maj - czerwiec 2012 r.

Jeżeli chodzi o funkcjonalność, logikę i czytelność struktur przestrzennych miasta należy wskazać na:

- czytelne jeszcze wydzielenie obszarów zurbanizowanych i obszarów otwartych miasta,
- pasmowy układ rozwoju miasta w oparciu o rzekę Wisłę - główną oś kompozycji układu,
- podział obszaru miasta w części centralnej na obszar po zachodniej stronie Wisły o najwyższym stopniu urbanizacji na obszar po wschodniej stronie Wisły o funkcji leczniczo-uzdrowiskowo-sanatoryjnej.

Na poniższych zdjęciach fotograficznych pokazano te elementy krajobrazu miasta, które wpływają na pozytywną ocenę ładu przestrzennego , oraz te elementy, które oceniono jako zakłócające ład przestrzenny miasta.

2.4. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO*

2.4.1. Powietrze atmosferyczne

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 85) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Na stan

powietrza na terenie miasta mają wpływ następujące czynniki: emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja, emisja ze środków transportu i komunikacji, emisja transgraniczna (spoza terenu miasta) oraz emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyle zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichlorku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany. O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z lat 2008- 2010 r. pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas od A do C, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu
na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego - kryterium ochrony zdrowia. W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach, miasto Ustroń zalicza się do strefy bielsko-żywieckiej.

Tabela 2 Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna strefy z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia w latach 2008÷2010

	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											Ogólna klasa strefy
	SO2	NO2	PM10	Pb	C6H6	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O3	
Rok 2008	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A	C	C
Rok 2009	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C
Rok 2010	C	A	C	A	A	A	A	C	A	A	C	C

Klasyfikacja według kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy bielsko-żywieckiej wykazała klasę C ze względu na przekraczane dopuszczalne stężenia 24 godzinne i roczne dla benzoalfapirenu B(a)P oraz stężenia O3 (z tym, że badanie O3 prowadzone jest dla strefy śląskiej) . Przeprowadzona klasyfikacja dla pozostałych zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu (NO2), ołów (Pb), ozon (O3), tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO2), arsen (As), nikiel (Ni) oraz benzen (C6H6) wykazała klasę A. Przyznana klasa ogólna dla strefy w latach 2007-2009 to klasa C, przy czym zaliczenie do klasy C nastąpiło wyłącznie na skutek przekroczeń benzoalfapirenu B(a)P oraz stężenia O3. Na skutek zmian w metodyce badań w 2010 r. miasto Ustroń włączono do strefy śląskiej. W wyniku zmiany metodyki badań wyniki w 2010 r. są gorsze od lat poprzednich, wykazano bowiem dodatkowo przekroczenia dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego. Należy zauważyć, iż najwyższe stężenia zanieczyszczeń (przekroczenia wartości dopuszczalnych) występują w sezonie jesienno - zimowym, co związane jest ze spalaniem paliw w celach grzewczych (niska emisja). W celu przeciwdziałania zjawisku niskiej emisji Rada miasta Ustroń przyjęła Uchwałą Nr XX/222/2008 z dnia 27 marca 2008 r. Program ograniczenia niskiej emisji, który zawiera szczegółowy program działań naprawczych. Niestety brak jest dokładniejszych danych dotyczących jakości powietrza atmosferycznego gminy.
Na zdecydowanej większości gminy występuje zabudowa rozproszona, zagrodowa. Jakość powietrza atmosferycznego jest prawdopodobnie zdecydowanie lepsza niż wskazują na to wyniki mocno ogólnych badań (w szczególności tych z 2010 r., gdzie ocenie poddano praktycznie cały obszar województwa łącznie z dużymi miastami). Rolniczy charakter zagospodarowania terenu oraz funkcja uzdrowiskowa, a także brak znaczących emitorów tak liniowych jak i punktowych wpływa pozytywnie na jakość powietrza. Jednakże poza granicami gminy znajduje się w bliskim sąsiedztwie rejon ostrawsko-karwiński, co może w sposób znaczący wpływać na podwyższenie stężeń zanieczyszczeń. Rozkład kierunków wiatrów powoduje, że zanieczyszczenia ze strony czeskiej mogą napływać do Polski i mieć wpływ na jakość powietrza.

2.4.2. Hałas

Na terenie gminy nie występują znaczące punktowe źródła hałasu takie jak fabryki, duże osiedla mieszkaniowe itd. W znaczącej części gminę budują grunty orne z zabudową zagrodową oraz tereny leśne, na których nie powstają przekroczenia jakości klimatu akustycznego. Tereny te obsługiwane są drogami o niewielkich parametrach i prowadzą jedynie ruch lokalny, co nie wpływa na klimat akustyczny. Do emitorów hałasu należy zaliczyć drogę wojewódzką nr 941 oraz linię kolejową przecinającą gminę, przy czym należy zauważyć, że trasa ta została zabezpieczona ekranami akustycznymi.

2.4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

Przez teren miasta przebiegają linie napowietrzne 110kV i 15kV wokół których tworzy się pole elektromagnetyczne. O wielkościach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku mówią przepisy szczególne, w tym Rozporządzenie Ministra Środowiska oraz Polskie Normy.

Przyjmuje się, iż promieniowanie jest niższe od dopuszczalnego, gdy zachowane są odległości zabudowy na stały pobyt ludzi nie mniejsze niż 14,5 m od przewodu 110kV i 6 m od przewodu 15kV.

2.4.4. Budowa geologiczna

Obszar miasta Ustroń należy do Karpat fliszowych oraz ich przedgórza. Na podłożu zbudowanym ze skał krystalicznych, występującym na głębokości ponad 1700 m zalegają utwory: dewońskie, karbońskie, jurajskie, kredowe, trzeciorzędowe i czwartorzędowe.[2]

Osady dewonu stanowią wapienie, wapienie dolomityczne oraz dolomity wapniste i margle. Reprezentują one dewon środkowy i górny. Ich miąższość przekracza 450 m. Wyżej zalegają dolnokarbońskie ciemnoszare iłowce i drobnoziarniste piaskowce o miąższości od niespełna 100 m do ponad 200 m. Na nich znajduje się nieciągła pokrywa górnokarbońskich piaskowców, mułowców oraz łupków ilastych, częściowo z węglem. Lokalnie osiąga miąższość ponad 200 m. Na tych skałach zalega warstwa mioceńskich osadów autochtonicznych wykształconych w postaci iłów, mułowców, łupków ilastych, z przewarstwieniami piasków i piaskowców. W spągu osadów miocenu lokalnie zalega warstwa zlepieńcowatych żwirów. Na opisywane wyżej osady w czasie alpejskich ruchów górotwórczych nasunięte zostały zróżnicowane utwory, powstałe na południe od obecnego obszaru Karpat w okresie od górnej jury do trzeciorzędu (paleogen) i nie ujawniają się one na powierzchni.

Łupki, a podrzędnie margle i piaskowce, osadzane od kredy po oligocen, oderwane od podłoża, przemieszczane i ponasuwane na siebie, tworzą najstarszą w tym rejonie jednostkę tektoniczną nasunięcia karpackiego - jednostkę podśląską. Skały budujące tę jednostkę zalegają pod Ustroniem bezpośrednio na osadach karbonu lub miocenu autochtonicznego (w części północnej). Mają one miąższość 600 - 700 m. W rejonie Nierodzimia przykryte są jedynie osadami czwartorzędowymi. Na utwory jednostki podśląskiej nasunięte zostały skały tworzące jednostkę śląską - główną jednostkę tektoniczną Beskidu Śląskiego. W jej obrębie wyróżniają się dwie płaszczowiny: dolną - cieszyńską i górną - godulską. Wyodrębnienie się tych płaszczowin nastąpiło w rezultacie zróżnicowania litologicznego górnokredowego ogniwa serii śląskiej - powstania górnokredowych piaskowców godulskich oraz dysharmonijnego fałdowania skał o odmiennych własnościach mechanicznych. Odkłucie skał formującej się, młodszej płaszczowiny godulskiej budującej blok Beskidu Śląskiego i ich nasunięcia na płaszczowinę cieszyńską nastąpiło w obrębie górnych łupków cieszyńskich lub wyższych ogniw. W wyniku późniejszych ruchów tektonicznych płaszczowiny, zwłaszcza cieszyńska, zostały pocięte poprzecznymi uskokami, wykorzystywanymi przez doliny większych cieków (Wisła, Brennica).

Zróżnicowanie górnokredowych skał serii śląskiej dało podstawy do wydzielenia serii cieszyńskiej, w obrębie której górna kreda wykształcona jest głównie w facji łupkowej, w przeciwieństwie do

[2] Na podstawie: Mapa geologiczna Polski w skali 1 : 200 000, ark. Cieszyn, WG, 1983.
Opracowanie ekofizjograficzne - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, Biuro Rozwoju Regionu sp. z o.o. w Katowicach, Katowice - Ustroń, 2003

dominującej w obrębie serii godulskiej facji piaskowcowej. Osady dolnej kredy oraz paleogenu są wykształcone podobnie w obu seriach. Utwory fliszowe serii śląskiej stanowią podłoże skalne Ustronia, za wyjątkiem doliny Wisły wypełnionej osadami czwartorzędowymi. Warstwy fliszowe mają tu charakter monoklinalny, generalnie zapadają w kierunku południowym do południowo - wschodniego.

Najstarszymi skałami odsłaniającymi się na powierzchni lub występującymi bezpośrednio pod powierzchnią są górnojurajskie szare łupki cieszyńskie dolne. Na przełomie jury i kredy powstały wapienie z łupkami marglistymi w stropie przechodzące w piaskowce wapniste (wapienie cieszyńskie). Wyższą pozycję stratygraficzną zajmują dolnokredowe ciemnoszare łupki z ławicami piaskowców wapnistych (łupki cieszyńskie górne). Skały te budują zasadniczą część płaszczowiny cieszyńskiej. Ich wychodnie znajdują się w rejonie Jelenicy i Kopieńca oraz w Zawodziu i w rejonie Lipowca. Na północnych stokach Małej Czantorii wąskie pasma wychodni, o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, mają dolnokredowe piaskowce grodziskie i łupki wierzchowskie oraz piaskowce i łupki warstw lgockich. Wychodnie łupków wierzowskich znajdują się także w Zawodziu Górnym, a warstw lgockich - w dolnych partiach zachodniego i północnego zbocza Lipowskiego Gronia. Zasadniczą część masywów Równicy i Czantorii tworzą górnokredowe warstwy godulskie. Są to piaskowce gruboławicowe, piaskowce średnie i gruboławicowe oraz piaskowce cienko i średnioławicowe z wkładkami zlepieńców (zlepieniec Malinowski), stanowiące odpowiednio warstwy godulskie dolne, środkowe i górne. Najmłodsze z nich występują na terenie Ustronia w rejonie gór Świniarka i Jastrzębie oraz w dolinie Ślepej Dobki. W północnym stoku Skalicy znajduje się niewielka wychodnia żyły cieszynitu. Głębokie rozcięcie doliny Wisły, posiadające założenie tektoniczne, wypełniają osady czwartorzędowe. Stanowią je głównie plejstoceńskie osady rzeczne (żwiry z otoczakami i piaski) oraz osady deluwialne i koluwialne (gliny, gliny z gruzem zwietrzelinowym). W części północnej, lokalnie występują pylaste pokrywy lessopodobne, wiązane z ostatnim piętrem zimnym. Podczas stadiału maksymalnego zlodowacenia środkowopolskiego pleniglacjalny stożek Ustronia został usypany do wysokości 25 - 30 m powyżej współczesnego dna doliny. W młodszym plejstocenie i holocenie stożek ten został rozcięty przez wody Wisły. Miąższość zachowanych utworów czwartorzędowych stożka plejstoceńskiego wynosi najczęściej 10 - 12 m. Powstałe w warunkach ostrego klimatu ostatniego piętra zimnego pokrywy rumowiskowe, soliflukcyjne i deluwialne, podlegały od schyłku plejstocenu intensywniejszym procesom glebotwórczym. Wskutek postępującego ocieplania się klimatu, po zaniku wieloletniej zmarzliny i zmianie krążenia wód rozwinęły się rozległe koluwia osuwisk. Obecnie odnawianie się osuwisk następuje głównie na skutek długotrwałych opadów. Osady rzeczne holocenu wypełniają dna odcinków ujściowych większych potoków górskich oraz rozcięcie utworzone przez wody Wisły w plejstoceńskim stożku aluwialnym. Miąższość osadów czwartorzędowych w dnie doliny Wisły jest zmienna, miejscami osiąga 15 m. W młodszym holocenie następuje pogłębianie koryt potoków górskich stale podnoszącego się masywu Beskidu Śląskiego. Materiał skalny, wynoszony współcześnie przez uregulowane większe potoki i Wisłę, składany jest w znacznej części w sztucznych zbiornikach wodnych.

2.4.5. Powierzchnia ziemi

Rzeźba terenu Ustronia zdeterminowa jest przebiegiem ruchów górotwórczych orogenezy alpejskiej oraz zróżnicowaniem litologicznym górotworu fałdowanego, odkłuwanego i nasuwanego na przedpole w postaci wyodrębnionych płaszczowin. Wypiętrzanie obszaru fliszowego rozpoczęło się

w oligocenie i odbywało się w miocenie w kilku fazach. Efektem cyklicznego rozcinania i wypiętrzania górotworu i jego zrównywania w czasie uspokojenia ruchów górotwórczych było powstanie kilku poziomów zrówniania. Resztki najwyższego, beskidzkiego poziomu zrównania zachowały się, dzięki znacznej odporności piaskowców godulskich, w postaci spłaszczonych grzbietów na wysokości ok. 850 - 900 m n.p.m.. Stanowią relikt najstarszej w Beskidach, plioceńskiej powierzchni zrównania.

Położenie Ustronia na pograniczu dwóch odmiennych jednostek geomorfologicznych, reprezentujących Karpaty oraz Kotliny Podkarpackie, w miejscu rozcięcia tych jednostek doliną Wisły powoduje, że ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone. Północną i środkowo-zachodnią część Ustronia obejmuje fragment Pogórza Śląskiego. Rejon Jelenicy i Kopieńca zaliczany jest do Wzgórz Goleszowskich, stanowiących wyższy stopień Działu Cieszyńskiego. Jest to pogórze średnie, którego garby tworzą pogórski poziom zrównania. Kulminacje sięgają 511 m n.p.m. (Jelenica), wysokości względne 90 - 110 m. Najwyższy punkt w mieście to szczyt Czantorii położony na wysokości 995 m n.p.m. Najniższym punkt znajduje się w Nierodzimiu, w miejscu gdzie Wisła opuszcza miasto. Rzędne terenu wynoszą tu ok. 307 - 310 m n.p.m.

Centrum miasta oraz rejon Hermanic, Nierodzimia i Lipowca znajduje się w obrębie Kotliny Ustronia - obniżenia o założeniu tektonicznym, wypełnionym osadami rozległych stożków napływowych Wisły. Najwyższy poziom tworzy plejstoceński stożek Ustronia. W południowej części, na przedpolu Jelenicy, Kopieńca oraz powierzchni wąskich listew tworzących plejstoceńską terasę Wisły, sięga on poziomu ok. 370 - 390 m n.p.m. Łagodnie obniża się do ok. 360 - 350 m n.p.m. pomiędzy Równią i Kozakowicami Dolnymi - tuż za zachodnią granicą Ustronia.

U podnóża Lipowskiego Gronia występuje kilkustemetrowej szerokości spłaszczenie pogórskiego poziomu zrównania, nachylone ku niższym partiom Kotliny Ustronia od ok. 420 do ok. 370 m n.p.m. Stok jest wyrównany miąższą zwietrzeliną łupków cieszyńskich. Przechodzi łagodnie w poziom przydolinny na wysokości 360 - 340 m n.p.m., a następnie w wąską, zachowaną powierzchnię stożka Ustronia (320 - 330 m n.p.m. w rejonie przysiółka Nierodzim za Wodą). Spłaszczony stok u podnóża Lipowskiego Gronia, a ponad stożkiem Ustronia należy zaliczyć do pogórzy niskich.

Plejstoceński stożek Ustronia rozcięty został na przełomie plejstocenu i holocenu, w czasie wzmożonej erozji wgłębnej rzeki. W rozcięcie zostały złożone osady młodszego, holoceńskiego stożka napływowego. Jego powierzchnia, stanowiąca denną, holoceńską terasę Wisły, znajduje się 10-20 m poniżej powierzchni stożka Ustronia. Krawędź rozcięcia osadów stożka Ustronia przez Wisłę jest wyraźna, najczęściej zaznaczona skarpą kilkumetrowej wysokości.

Szerokość dna doliny Wisły na terenie Ustronia jest zróżnicowana. Na odcinku beskidzkim, od granicy miasta do wysokości Skalicy waha się od 190 m do ok. 600 m (ujścia dolin Dobki i Jaszowca). Na odcinku pogórskim stopniowo rozszerza się do ok. 2000 m w rejonie Hermanic i ok. 2300m w rejonie Nierodzimia, tworząc wspomniany wyżej holoceński stożek napływowy. Powierzchnia pogórskiego odcinka doliny nachylona jest ku północy, od ok. 370 m n.p.m. u podnóży Skalicy do 310 m n.p.m. przy północnej granicy Ustronia. Średnie nachylenie tego odcinka doliny wynosi 7,1 %o. Współczesne, uregulowane koryto Wisły wcięte jest 2 - 4 m w dno doliny.

Południowa i wschodnia część Ustronia położona jest w obrębie Beskidu Śląskiego. Na zachód od doliny Wisły obejmuje północną część grupy Czantorii - Stożka (Małą Czantorię oraz północne i wschodnie stoki Wielkiej Czantorii). Synklinalny grzbiet tej ostatniej wyznacza granice państwa, a szczyt stanowi najwyżej położony punkt Ustronia (995 m n.p.m.). Północny stok Wielkiej Czantorii rozcięty jest młodymi, stromymi V-kształtnymi dolinami Suchego Potoku oraz Poniwca wraz z jego dopływem, potokiem Gronik. Doliny rozdzielone są grzbietami o charakterze twardzielcowym.

Stromy, północno - zachodni stok Małej Czantorii stanowi próg strukturalny nasunięcia płaszczowiny godulskiej. Dolinę, w której położone jest miasto Ustroń otaczają główne masywy Czantorii i Równicy, warto jednak wymienić po kolei wszystkie szczyty miasta, a więc są to: w części zachodniej miasta Kopieniec (511 m n.p.m.), Jelenica (468 m n.p.m.), Mała Czantoria (865 m n.p.m.) i Wielka Czantoria (995 m n.p.m.). W masywie Czantorii wyróżnia się jeszcze kulminacje Gronik (720 m n.p.m.) oraz Kończyn (595 m n.p.m.). Z kolei od wschodu miasto otaczają: Żarnowiec (688 m n.p.m., inna nazwa Żor), Lipowski Groń (742 m n.p.m.), Równica (884 m n.p.m.), Beskidek (700 m n.p.m.), Palenica (671 m n.p.m.), Jastrzębie 603 (m n.p.m.), Trzy Kopce (802 m n.p.m.). Osobnym wzniesieniem jest Skalica (486 m n.p.m.), oddzielona od głównego masywu Równicy rozcięciem o podłożu tektonicznym.

Na wschód od doliny Wisły ciągnie się zespół grzbietów o falistej linii grzbietowej i ogólnym przebiegu z południowego wschodu ku północnemu zachodowi, rozdzielając doliny Wisły i Brennicy. Linią grzbietową biegnie wschodnia granica Ustronia. Zasadniczą część stanowi zwarty masyw Równicy - Lipowskiego Gronia. Od północy grzbiet zakończony jest krótkim poprzecznym progiem strukturalnym Lipowskiego Gronia. O wysokości względnej przekraczającej 300 m. Grzbiety mają przeważnie charakter twardzielcowy. Monoklinalny jest grzbiet o przebiegu równoleżnikowym z kulminacją Orłowej. Linia grzbietowa przebiega najczęściej na wysokości 700 - 800 m n.p.m. Najwyższą kulminacją jest szczyt Równicy (885 m n.p.m.). Najgłębszym obniżeniem - przełęcz pomiędzy górami Beskid i Orłowa (660 m n.p.m.).

Zachodnie stoki opisywanego pasma są rozdzielone grzbietem twardzielcowym biegnącym od partii przyszczytowych Równicy ku dolinie Wisły i zakończonym progiem strukturalnym. Jego przedłużenie stanowi izolowany pagór Skalicy, odcięty od masywu doliną wyciętą w podatnych łupkach cieszyńskich. Na północ od tego grzbietu stoki masywu są rozcinane stosunkowo płytkimi dolinami V-kształtnymi uchodzącymi do doliny Wisły. Najgłębszą z nich, i jedyną rozwiniętą w system posiadający doliny boczne, jest dolina Gościeradowca. Na południe od wspomnianego grzbietu stoki są mocno rozczłonkowane głębokimi i rozwiniętymi systemami dolinnymi Jaszowca i Dobki, rozdzielonymi grzbietem poziomu pogórskiego, nie mającym związku ze strukturą. Znaczącą rolę w modelowaniu stoków odgrywają procesy osuwiskowe.

Brak śródgórskiego poziomu zrównania w strefie pogórza Beskidów Morawsko-Śląskich powoduje, że pasma górskie wyrastające bezpośrednio z poziomu niskich pogórzy tworzą masywy o wysokościach względnych przekraczających 550 m (Równica - Lipowski Groń). Wysokość względna masywu Czantorii wynosi ok. 500 - 520 m ponad poziomem średniego pogórza (Wzgórza Goleszowskie). Zestawienie obu masywów, urozmaicone wyniosłościami Działu Cieszyńskiego oraz rozcięciem głęboką doliną Wisły tworzy wartościowy krajobraz o dużej różnorodności.

2.4.6. Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gleby na terenie miasta powstały generalnie na podłożu ciężkim, w obrębie stożka napływowego Wisły nieco lżejszym, gdzie występują gliny lekkie - przeważnie pylaste, rzadziej gliny średnie - na ogół pylaste, a w rejonie Polany także piaski gliniaste mocno pylaste. Gliny lekko pylaste pojawiają się również w rejonie Małej Czantorii oraz w górnej Dobce, na stokach Góry Jastrzębie. W zachodniej części Hermanic, południowej i południowo-zachodniej części Lipowca, w rejonie Równicy, górnego Jaszowca, Dobki i Polany przeważa podłoże glin średnich pylastych. Gliny ciężkie występują na południowo-wschodnich stokach Kopieńca oraz na stokach Jelenicy, natomiast gliny ciężkie pylaste

dominują w rejonie Zawodzia i Lipowca (za wyjątkiem części południowej i południowo-wschodniej, gdzie przeważają utwory nieco lżejsze). Podłoże bardzo ciężkie (iły pylaste) występuje rzadziej, głównie w niższej części stoków. Przeważa ono w rejonie Jelenicy i Goja, a ponadto pojawia się jeszcze w większych skupiskach (po ok. 20 ha) w Lipowcu i Dobce. W partiach szczytowych Kopieńca występują rędziny ciężkie[3].

Dominującym typem gleb w obrębie doliny Wisły są mady. Na stokach przeważają gleby brunatne, przeważnie kwaśne. Na stokach Kopieńca, fragmentarycznie w dolnej Dobce i Zawodziu przechodzą w gleby brunatne wyługowane. Tylko na niewielkim obszarze w Lipowcu występują gleby brunatne właściwe. Inne typy gleb występują rzadziej. Należą do nich gleby bielicowe (pseduobielicowe), występujące na północ od Kopieńca, w rejonie Goja i Jelenicy, a także na południowy wschód od Postrzednika; rędziny brunatne występujące w górnej części stoków Kopieńca oraz rędziny o słabo wykształconym profilu glebowym w jego partiach szczytowych; czarne ziemie zdegradowane występujące w Ślepej Dobce. Ponadto na kilku hektarach pojawiają się gleby glejowe.

Klasyfikacja według kompleksów rolniczej przydatności gleb pozwala stwierdzić, że w części północnej miasta zdecydowanie przeważają kompleksy gleb ornych. Niewielki obszar zajmują tutaj użytki zielone, przeważnie średnie, rzadziej słabe. W Nierodzimu i Hermanicach występują na przemian kompleksy: pszenny dobry i wadliwy oraz żytni (żytnio-ziemniaczany) dobry. Ich uzupełnienie stanowią komplesy żytni (żytnio-ziemniaczany) słaby oraz zbożowo pastewny mocny. Po przeciwnej stronie Wisły w Lipowcu dominują kompleksy gleb ornych górskich. Przy granicy lasu, w wyższej części stoku, występuje kompleks owsiano ziemniaczany górski, niżej zbożowy górski, a w najniższej części stoku pszenny górski, który przeważa w tej części Ustronia. W jego sąsiedztwie, na niewielkiej powierzchni występują kompleksy zbożowo-pastewne mocne. W części środkowo-zachodniej Ustronia występują mniej więcej po połowie kompleksy gleb ornych: pszenny górski, przeważający w obszarze na północ i wschód od Kopieńca, owsiano-ziemniaczany górski u podnóża masywu Czantorii oraz kompleksy użytków zielonych średnich, a rzadziej słabych. Gleby w rejonie masywów górskich Czantorii i Równicy przynależą do kompleksu użytków zielonych słabych i bardzo słabych, ponadto występują tu również kompleksy owsiano-ziemniaczane i owsiane górskie. Część gleb jest rolniczo nieprzydatna.

Gmina Ustroń posiada zdecydowanie rolniczy charakter. Według danych z mapy ewidencyjnej (patrz tabela 3) aż 83% powierzchni gminy stanowią grunty pozostające w gospodarowaniu rolnym, leśnym bądź też nieużytki. W strukturze użytkowania zdecydowanie przeważają lasy, które zajmują 2912,7 ha, co stanowi ok. 49,33% powierzchni gminy. Niewielki jest udział zadrzewień, zajmują one bowiem tylko 34,17 ha, co stanowi 0,58% powierzchni gminy. Wszystkie powierzchnie leśne i zadrzewione zajmują zatem ok. 2946,43 ha, co stanowi ok. 49,91% powierzchni terenu. Jest to wartość znacznie wyższa niż średnia województwa[4] (31,8%). Cechą charakterystyczną miasta jest znaczny udział powierzchni leśnej na południu (Beskid Śląski), a rolnictwa na północy (Pogórze). Nieco mniejszy udział niż lasy posiadają grunty orne, które stanowią 21,63% powierzchni gminy. Mniejszy udział mają łąki i pastwiska (2,43 % i 6,74%). Łączny udział użytków rolnych to 1952,77 ha, co stanowi 33,08% powierzchni gminy.

[3] Na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ustroń, Biuro Rozwoju Regionu, Katowice, 2003 r.

[4] Dane GUS za 2010 r.

Na terenie gminy przeważają grunty orne, które stanowią 70,21 % wszystkich użytków rolnych. Zdecydowanie mniejszy udział prezentują łąki (7,63% użytków rolnych na terenie gminy), a stosunkowo duży pastwiska (22,15% wszystkich użytków rolnych na terenie gminy). Najlepsze klasy gleb (IIIB, IVa) występują na terenie Nierodzimia i Lipowca. Grunty klas średniodobrych (IVa, IVb) zajmują łącznie ok. 42% wszystkich gruntów pozostających w użytkowaniu rolnym. Na terenie Beskidu Śląskiego w południowej części miasta właściwie brak jest dobrych klas glebowych.

Tabela 3 Użytkowanie powierzchni miasta Ustroń na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Miasto Ustroń ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	1276,90	21,63
	Sady	S	26,90	0,46
	Łąki trwałe	Ł	143,73	2,43
	Pastwiska trwałe	Ps	397,86	6,74
	Użytki rolne zabudowane	BR	83,28	1,41
	Grunty pod stawami	Wsr	12,27	0,21
	Rowy	W	11,83	0,2
	Użytki rolne razem		**1952,77**	**33,08**
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	2912,17	49,33
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	34,17	0,58
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		**2946,34**	**49,91**
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	336,44	5,70
	Tereny	Ba	45,27	0,77
	Inne tereny zabudowane	Bi	188,92	3,20
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	5,46	0,09
	Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	Bz	87,80	1,49
	Użytki kopalne	K	4,99	0,08
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	194,43	3,29
	Tereny kolejowe	Tk	18,54	0,31
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	1,39	0,02
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		**883,24**	**14,96**
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E	Brak	
Nieużytki	Nieużytki	N	15,63 | 0,26	
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami	Wm	Brak	
	Grunty pod wodami powierzchniowymi	Wp	104,54	1,77
	Grunty pod wodami powierzchniowymi	Ws	0,06	0,00
	Grunty pod wodami razem		**104,60**	**1,77**
Tereny różne	Tereny różne	Tr	0,76	0,01
Razem				100%

Tabela 4 Klasy gleb miasta Ustroń na podstawie mapy ewidencyjnej

Klasa Gleby	RII	RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Gmina Ustroń ok. 1955,77	4,61	66,85	149,13	407,87	408,86	301,37	34,55	0,36	39,25	79,80	27,25	2,61	34,53	99,26	143,10	156,37
100%	0,24	3,42	7,63	20,85	20,91	15,41	1,77	0,02	2,01	4,08	1,39	0,13	1,77	5,08	7,32	8,00

2.4.7. Wody powierzchniowe

Teren miasta Ustroń w całości położony jest w górnej części zlewni Małej Wisły. Przez miasto przepływa rzeka Wisła, która wypływa spod szczytu Baraniej Góry 19,5 km powyżej południowych granic Ustronia, a 21 km powyżej ujścia do Wisły potoku Dobka. Powierzchnia zlewni Wisły licząc do południowej granicy Ustronia wynosi 108 km^2. Uwzględniając jej dopływy, uchodzące do Wisły na terenie miasta, wzrasta do 156 km^2. Na sieć hydrograficzną w rejonie opracowania oprócz rzeki Wisły składa się wiele krótkich potoków górskich oraz kilka potoków o charakterze podgórskim przepływających przez północną, bardziej płaską część miasta[5].

Wisła na odcinku przechodzącym przez Ustroń ma charakter rzeki górskiej o stosunkowo łagodnym profilu podłużnym. Średni jej spadek wynosi 0,82% i jest dość wyrównany na całej długości. Tylko lokalnie,

w rejonie Polany oraz poniżej Kuźni, spadki przekraczają 1%. Koryto rzeki zostało uregulowane. Jego brzegi został obetonowane, powstały liczne progi przeciwrumoszowe. W efekcie przepływ stał się spokojniejszy

i poprawiła się przepustowość koryta. Przepływy rzeki są bardzo zmienne. Średni przepływ notowany na wodowskazie Obłaziec wynosi 2m^3/s, średni niski przepływ wynosi 0,15 m^3/s. W zakresie przepływów najwyższych oparto się o dane pochodzące z wodowskazu Wisła. W tym przekroju wodowskazowym przy średnich przepływach 1,1 m^3/s maksymalne przepływy zanotowano w latach: 1970, 1996 i 1997, odpowiednio: 130 m^3/s, 85m^3/s i 67 m^3/s.

Dla gospodarki wodnej w górnej części zlewni Wisły znaczącą rolę odgrywa zbiornik retencyjny „Wisła Czarne" w mieście Wisła. Oprócz funkcji związanej z zaopatrzeniem w wodę ludności pobliskich gmin, w tym również Ustronia, pełni też funkcję przeciwpowodziową. Maksymalne możliwości retencyjne zbiornika przy maksymalnym nadpiętrzeniu wynoszą 4,47 hm^3. Stała rezerwa powodziowa do korony przelewu wynosi 1,02 hm^3. Jest ona niewielka, gdyż jak obliczono przy opadzie dobowym 100 mm (w 1970 r. na stacji Magurka w ciągu trzech dni spadło 344 mm deszczu) dopływ do zbiornika wyniesie 2,08 hm^3. Ocenia się, że podczas wezbrania w lipcu 1997 r. zbiornik przyjął ok. 3 hm^3 wody pomiędzy 6 a 10 dniem tego miesiąca. Znacząco zredukowało to szczyt fali wezbraniowej w Ustroniu, prawdopodobnie przepływy w Ustroniu podczas kulminacji tej fali były mniejsze dzięki temu przeciętnie o ok. 20%.

Potoki zasilające Wisłę na terenie Ustronia są krótkie. Najdłuższy z nich, potok Dobka ma ok. 6 km długości. Dłuższa jest Bładnica uchodząca do Wisły poniżej Ustronia oraz Młynówka, która nie jest naturalnym ciekiem. Zachodnią stronę miasta odwadniają potoki: Suchy, Poniwiec z Gronikiem (czasem spotykana nazwa Górnik) i Potokiem Roztoki, Czantoria, Dopływ spod góry Górka

[5] Na podstawie: Opracowanie ekofizjograficzne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ustroń, Biuro Rozwoju Regionu, Katowice, 2003 r.

Młynówka Ustrońska, Bładnica i Bładniczka. Z kolei część wschodnią odwadniają: Dobka z Dopływem spod góry Orłowa oraz Suchą Dobką, Jaszowiec, Gościeradowiec, Lipowiec oraz Dopływ z Nowego Światu. Północna i północno-zachodnia część miasta jest odwadniana przez cieki, które wpadają do Wisły poza granicami miasta. Są to: wyżej wymieniony lewostronny jej dopływ Bładnica oraz Lipowiec (inna nazwa Postrzednik). Cieki te tylko w górnej części mają charakter zbliżony do potoków górskich. Ogólnie ich obszary zlewniowe charakteryzują się umiarkowanym średnim nachyleniem terenu (5 - 8 %) oraz niską lesistością (6-12%). Zupełnie inny charakter mają pozostałe dopływy Wisły znajdujące się bardziej na południe. Rozcinają one masywy górskie otaczające Ustroń. Ich obszary zlewniowe charakteryzują się dużymi lub bardzo dużymi wartościami średnich spadków terenu oraz znaczną lesistością. Największymi średnimi spadkami cechują się potoki wypływające spod Czantorii (Suchy, Pod Grapą i Poniwiec). Również zlewnie Suchego i Poniwca należą do najbardziej zalesionych. Stosunkowo niski stopień lesistości charakteryzuje zlewnie potoków: Brzegi i Bładniczka. Obszary o niższej lesistości i dużych spadkach charakteryzują się niską retencyjnością i są mocniej narażone na erozję. Poza wymienionymi wyżej ciekami na terenie Ustronia występuje również szereg mniejszych cieków bez nazw, które uzupełniają sieć hydrograficzną.

Naturalny hipsometryczny układ sieci rzecznej został zakłócony poprzez powstanie sztucznych form terenu jak nasypy dróg i kolei, zurbanizowanie terenu miasta oraz przekopanie kanału Młynówki. Młynówka, na co wskazuje nazwa, powstała dla zapewnienia napędu kół młyńskich jako kanał wypływający z koryta Wisły, równoległy do niej. Wody Wisły zasilają Młynówkę w rejonie Obłaźca poprzez zlokalizowany tam jaz. Jednak po drodze ciek ten przyjmuje część lewobrzeżnych dopływów Wisły oraz wody ze spływu powierzchniowego. Determinuje to charakter jego przepływów uzależniony nie tyle od dopływów wód Wisły, co od bezpośrednich dopływów wód płynących ze stoków Czantorii i Kopieńca. Stany wód na Młynówce są w dużym stopniu pochodną lokalnych ulew, po których koryto Młynówki się przepełnia, gdyż ma ograniczoną przepustowość, z uwagi na uwarunkowania hydrotechniczne, ograniczone możliwością zrzutu wód do Wisły.

Na terenie miasta występują tylko nieliczne zbiorniki wód powierzchniowych w postaci niewielkich stawów o łącznej powierzchni zaledwie 9 ha. W trakcie przeprowadzania inwentaryzacji terenowej część stawów była pozbawiona wody, np. stawy w rejonie ul. Katowickiej i linii kolejowej, w rejonie zbiegu ul. Katowickiej i ul. Zabytkowej, w rejonie ul. Krzywej.

2.4.8. Wody podziemne

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Cieszyn obszar miasta Ustroń wchodzi w skład karpackiego regionu hydrogeologicznego XXIII, podregion zewnętrznokarpacki XXIII 1, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych oraz kredowych.

Według Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000[6] na obszarze Ustronia występują piętra wodonośne: czwartorzędowe, mioceńskie, kredowo-paleogeńskie oraz dewońskie. Czwartorzędowe pietro wodonośne stanowią osady piaszczyste lub piaszczysto żwirowe, zalegające w dnie doliny Wisły i dolnych partiach dolin większych potoków oraz lokalnie grubsze pokrywy rumoszu skalnego.

[6] Chowaniec J., Witek K., Mapa Hydrogeologiczna w skali 1:50000 wraz z objaśnieniami, ark M-34-74-D Skoczów, PIG, Warszawa, 2000

Kredowo - paleogeńskie piętro wodonośne jest zróżnicowane. Poziom najwyższy stanowią wapienie cieszyńskie, piaskowce godulskie, piaskowce grodziskie lub piaskowce lgockie - do głębokości ok. 100 m. Kolejny poziom tworzą wapienie i łupki cieszyńskie na głębokości 200 - 500 m. Najniższy poziom wodonośny piętra kredowo - paleogeńskiego związany jest z piaskowcami i łupkami płaszczowiny podśląskiej. Występuje na głębokości 500 - 1200 m. Poniżej fliszowego wodonośca kredowo - paleogeńskiego w utworach miocenu autochtonicznego kolektor wód stanowią zlepieńce, piaskowce i piaski, występujące w przedziale głębokości 800 - 1000 m. Rozprzestrzenienie mioceńskiego piętra wodonośnego ogranicza się na terenie Ustronia do północnej części gminy. Warstwy karbońskie, wśród których przeważają utwory ilasto - mułowcowe, są praktycznie bezwodne. Poniżej, na głębokości 1200 - 1700 m, znajduje się dewońskie piętro wodonośne, tworzone przez dolomity i wapienie.

Wody piętra czwartorzędowego występują do głębokości ok. 20 m. Są to wody meteoryczne mineralizacji nie przekraczającej 0,3 g/dm^3, a najczęściej mniejszej. Poza doliną Wisły i dolnymi odcinkami dolin większych dopływów tej rzeki występują lokalnie. Poziom wodonośny związany ze żwirami doliny Wisły jest najbardziej zasobny w wodę na terenie Ustronia. Wody pochodzące z utworów czwartorzędowych używane są do celów pitnych i gospodarczych. Korzystają z nich ujęcia wodociągowe w Jaszowcu, ujęcia produkcyjne WNWM Ustronianka (w rejonie ul. Asnyka), ujęcie na terenie zakładów Kuźniczych, studnie gospodarskie oraz ujęcie w Zawodziu.

Wody wypełniające pory i szczeliny skał tworzących górne poziomy piętra kredowo - paleogeńskiego są wodami wodorowęglanowymi o mineralizacji 0,3 - 0,7 g/dm^3. W południowej części Ustronia i w rejonie Jelenicy występują wody o typie hydrochemicznym HCO3-Ca, w Zawodziu - wody typu HCO3-SO4-Ca, HCO3-Na-Ca-Mg lub HCO3-Ca-Na(mg), a w rejonie Małej Czantorii - wody typu HCO3-Na i HCO3-Ca-Na (Mg). Wody te również są użytkowane przez wytwórnię wód Ustronianka jak również przez indywidualnych odbiorców. Ogólnie dostępne są źródła „Karol" i „Żelaziste". Zasobność opisywanego poziomu wodonośnego jest stosunkowo duża, ale wydajność ujęć jest zdecydowanie mniejsza niż ujęć wód czwartorzędowych. Dolny poziom wodonośny piętra kredowo - paleogeńskiego wypełniają wody mineralne typu Cl-HCO3-Na-Br-J. Są one wykorzystywane w lecznictwie uzdrowiskowym. Udokumentowana wydajność pojedynczego odwiertu wynosi 0,48 m^3/h, co wystarcza na potrzeby uzdrowiska. Mineralizacja tych wód wynosi 1 -2 g/dm^3.

Na obszarze miasta znajduje się złoże wód leczniczych „Ustroń". Jest to złoże wód leczniczych chlorkowych jodo- i bromonośnych radoczynnych o mineralizacji ogólnej 9-13% typie wody Cl-Na-Ca+Br+J+Fe+HBO_2 i temperaturze na wypływie 34°C. Wody te występują w węglanowych utworach dewońskich paleozoicznego podłoża Karpat na głębokości około 1600 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w dwóch czynnych otworach (eksploatacyjny + awaryjny) wynoszą 6 m^3/h. Solanka w ilości 375 m^3/miesiąc kierowana jest do miejscowego zakładu przyrodoleczniczego, gdzie stosowana jest do zabiegów terapeutycznych. Dla złoża utworzono obszar i teren górniczy, obejmujące praktycznie cały obszar uzdrowiskowej dzielnicy Ustronia na prawym brzegu Wisły.

Dla czwartorzędowych poziomów wodonośnych wyznaczono na mapie hydrogeologicznej Polski jednostki hydrogeologiczne 1abQIII oraz 5aQ-CrI. Z kolei dla poziomów związanych z utworami fliszowymi wyznaczono jednostki 4aCrI oraz 3aCr-JI.

Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi w dolinie Wisły do 30 m^{3}h, a na terenie fliszu do 5 m^{3}h. Na całej powierzchni jednostki czwartorzędowej stopień zagrożenia wód jest bardzo wysoki, występuje brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Na terenie fliszu stopień zagrożenia wód

jest określony jako niski, niemniej izolacja jest słaba, brak jest jednak ognisk zanieczyszczeń. Jakość wód jest dobra (Ib), ale może być nietrwała z uwagi na obecność ognisk zanieczyszczeń (w szczególności w dolinie Wisły), wody nie wymagają uzdatnienia.

Tabela 5 Główne parametry jednostki hydrogeologicznej

Symbol jednostki hydrogeologicznej	Pietro wodonośne	Głębokość występowania	Miąższość [m]	Współczynnik filtracji [m/24h]	Przewodność warstwy wodonośnej [m²/24h]	Moduł zasobów odnawialnych	Moduł zasobów dyspozycyjnych [m³/24h/km2]
1abQIII	Q	5 - 10 m	8	77	616	259	207
3aCr-Jl	Cr-J	10-40	15	1	15	259	65
4aCrl	Cr	10-40	15	1	15	259	65
5aQ-Crl	Q-Cr	<5	15	1	15	259	65

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. 2006 nr 126 poz. 878) oraz materiałów PSH na analizowanym terenie wyznaczono dwa główne zbiorniki wód podziemnych: czwartorzędowy GZWP nr 347 Dolina rzeki Górna Wisła oraz kredowy GZWP nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski)[7]. Zbiorniki te nie zostały udokumentowane, nie wyznaczono również dla nich jak dotychczas stref ochronnych.
Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych gmina znajduje się w JCWPd nr 143.

2.4.9. Ujęcia wód

Wykaz ujęć pokazano w tabeli 1 w pkt. 2.2.2.

2.4.10. Struktura przyrodnicza

Pierwotna roślinność gminy, której obecnie pozostały jedynie niewielkie fragmenty reprezentowane przez pojedyncze drzewa bądź też zadrzewienia miejsc niezdatnych pod wykorzystanie rolnicze lub w niektórych mniej przekształconych fragmentach leśnych miała charakter: w północnej części gminy (rejon Lipowca) grądu lipowo-dębowo-grabowego *Tillio-Carpinetum,* który występowałby tu w formie podgórskiej. W rozległej dolinie Wisły w północnej części Ustronia, w Hermanicach i Nierodzimiu występowałyby niżowe nadrzeczne łęgi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych *(Ficario-Ulmetum typicum)*. Na pozostałej części terenu, a więc głównie na terenie Beskidu dominowałaby żyzna buczyna karpacka *(Dentario glandulosae-Fagetum)* w odmianie zachodniokarpackiej, formie reglowej. W dolinach potoków rozwijałaby się podgórskie nadrzeczne olszyny zalewowe z olszą szarą *(Alnetum incanae)* oraz podgórskie przystrumykowe łęgi jesionowe *(Carici remotae-Fraxinetum, Astrantio-Fraxinetum).*[86] Spośród opisanych wyżej form obecnie można spotkać jedynie niewielkie ich pozostałości, gdyż naturalna szata roślinna Ustronia została w sposób znaczący przekształcona poprzez prowadzenia gospodarki rolnej i leśnej oraz urbanizację miasta. Najczęściej spotykane są pozostałości lasów łęgowych wzdłuż strumieni oraz pozostałości buczyn w lasach.

[7] Główny zbiornik wód podziemnych nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski) zmienił swoją rangę z głównej na lokalną.

[8] Na podstawie Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski - Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa , 1995;

W strukturze przyrodniczej miasta wyróżnić można trzy odmienne charakterem jednostki: rolniczą w północnej części miasta (Lipowiec, Nierodzim, Hermanice), miejską w centrum Ustronia oraz leśną obejmującą teren Beskidów z masywem Czantorii i Równicy.

Północna część miasta Nierodzim, Hermanice i Lipowiec posiada typowo rolniczy charakter, w krajobrazie dominują więc zdecydowanie pola uprawne. Gospodarka rolna prowadzona jest dość intensywnie, żyzne gleby spowodowały dążność do maksymalnego wykorzystania przestrzeni rolniczej. Jedynie w głęboko wciętych dolinach potoków i strumieni występują kępy zadrzewień śródpolnych, które w istotny sposób warunkują różnorodność biologiczną na otwartych przestrzeniach pól. Są to bardzo cenne zbiorowiska nawiązujące do pierwotnie występujących tu lasów grądowych *Tillio-Carpinetum* z występującymi tu powszechnie grabem, dębem szypułkowym, lipą drobnolistną, klonem polnym i pospolitym. Rosnące tu drzewa osiągają często znaczne rozmiary, świadczące o ich sędziwym wieku. W drzewostanie zaznacza się często również obecność gatunków łęgowych jak olsza czarna i szara. Charakterystyczna jest również warstwa krzewów z częstą leszczyną, bzem i trzmieliną. W runie często występują chronione gatunki roślin jak czosnek niedźwiedzi, kopytnik pospolity, barwinek pospolity oraz geofity: zawilce, złocie, ziarnopłony, miodunki itp. Z najciekawszych należy wymienić zadrzewienia rosnące w dolinach potoków i strumieni w rejonie pomiędzy ul. Leśną, Lipowską i Wisłą, zadrzewienie pomiędzy ul. Leśną i ul. Źródlaną, zadrzewienie pomiędzy ul. Szpitalna i ul. Kuźniczą, zadrzewienie pomiędzy ul. Szpitalną i ul. Źródlaną, zadrzewienie w dolinie Gościeradowca, zadrzewienie w Lipowcu przy ul. Górnej (przy żółtym szlaku na Lipowski Groń i Równicę). Nie wymienia się tu wszystkich zadrzewień, ale w zdecydowanej większości nawet nie wymienione tu niewielkie zadrzewienia przypotokowe posiadają duże wartości przyrodnicze i jako takie zasługują na objęcie ochroną w formie użytków ekologicznych. Zadrzewienia stanowią również połączenie z lasami pasma Lipowskiego Gronia i Równicy, co dodatkowo podwyższa ich wartość. Poza opisanymi wyżej zadrzewieniami na terenie Lipowca, a także Hermanic i Nierodzimia dominują uprawy polowe przeplatane zabudowaniami. Wśród zbiorowisk roślinnych rozwijających się na uprawach polowych przeważają zbiorowiska sztuczne - agrocenozy, chwasty upraw, zbiorowiska synantropijne i ruderalne. Zadrzewienia rosnące nad brzegiem Wisły niestety nie mają charakteru naturalnych lasów łęgowych - są to lasy o charakterze gospodarczym nie dające się bliżej zakwalifikować z dominacją dębu, klonu, gatunków iglastych. Na terenie Hermanic i Nierodzimia brak jest ciekawszych elementów przyrodniczych. W rejonie ul. Katowickiej i ul. Zabytkowej znajduje się fragment leśny o powierzchni ok. 5 ha. W jego północnej części znajduje się nieużytkowany obecnie niewielki staw. W lesie tym zaznacza się charakter łęgowy, występują tu niewielkie podmokłości (być może pozostałość dawnych niewielkich stawów), które porastają pojedyncze olchy i wierzby, a w runie rośnie min. charakterystyczny dla lasów łęgowych kosaciec żółty. Całość lasu jest jednak w sposób znaczący przekształcona na skutek prowadzenia gospodarki leśnej - w drzewostanie występują gatunki niezgodne z siedliskiem, jak sosna, modrzew, dąb itp. Tak więc największą wartością przyrodniczą całego obszaru są grądowo - łęgowe zadrzewienia przypotokowe w Lipowcu i Ustroniu.

Centrum miasta Ustroń objęte zostało znaczną urbanizacją, stąd brak jest tu naturalnych siedlisk przyrodniczych. Zdecydowanie większą ilością terenów zielonych charakteryzuje się bezpośrednio teren uzdrowiska położony na stoku Równicy. Znajduje się tu Park Zdrojowy, ale występują tu również mające charakter grądowo-łęgowy zadrzewienia porastające głęboko wcięte doliny cieków (np. Gościeradowca). W wyższej części uzdrowiska zadrzewienia w miarę płynnie łączą się z terenami leśnymi Równicy. Na zachodnim brzegu Wisły zieleń tworzą parki miejskie: Park Lazarów, Park Kuracyjny, Park im T. Kościuszki oraz Bulwary nad Wisłą. Należy dodać, że tereny zielone położone

w centrum miasta stanowią ważne miejsca odpoczynku dla turystów i odwiedzających, a jednocześnie prezentują duże walory przyrodniczo-krajobrazowe wpływając pozytywnie na atrakcyjność miasta. Należy wspomnieć również o terenie położonym w rejonie ulic Cieszyńskiej i Stawowej czyli tzw. Łąkach Moneta. Teren ten był proponowany do ochrony w literaturze przedmiotu, co znalazło również odzwierciedlenie w obowiązującym suikzp miasta Ustroń. Do ochrony wskazywane tu były wilgotne łąki z fragmentami *Cirsietum rivularis* czyli tzw. łąki ostrożeniowej. Niestety prawdopodobnie na skutek zaprzestania gospodarowania na łąkach i zmiany stosunków wodnych łąki utraciły swoje walory i przekształciły się w nie dające się bliżej zaklasyfikować zbiorowiska łąkowe bez cennych gatunków. W ostatnim roku na części łąk prowadzone są prace polegające na nawożeniu ziemi, wytyczono również szutrową drogę, co właściwie ostatecznie kończy proces ich degradacji.

Centrum miasta otaczają masywy Równicy i Czantorii porośnięte lasami, które stanowią bardzo ważny element struktury przyrodniczej miasta. Blisko 50 % powierzchni miasta zajmują lasy, co jest wynikiem o bliską 20 % większym niż średnia dla województwa. Lasy pozostają w zdecydowanej większości w zarządzie Lasów Państwowych i mają zróżnicowany charakter, choć przeważa użytkowanie gospodarcze. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest świerk, który zdecydowanie przeważa na całym obszarze. Świerk jest gatunkiem niezgodnym z siedliskiem regla dolnego, stąd też problemy, które ostatnio dotknęły Beskidzkie lasy, co zaowocowało koniecznością wycinki znacznych terenów. Na obszarze Ustronia szczególnie widoczne wylesienia są w paśmie Lipowski Groń - Równica i w rejonie doliny Dobki. Pomimo długotrwałego prowadzenia gospodarki leśnej miejscami wśród lasów zaznaczają się znaczne powierzchnie porośnięte bukiem, które nawiązują do pierwotnie tu występującej buczyny karpackiej. Stosunkowo duży udział buczyny zaznacza się na stokach Czantorii. Najcenniejszy fragment buczyny jest chroniony w ramach rezerwatu Czantoria. Buczyny były proponowane do ochrony również na stokach Lipowskiego Gronia, gdzie proponowano utworzenie rezerwatu Lipowski Groń. Niestety i tutaj w ramach prowadzenia gospodarki leśnej znaczna część drzewostanów została wycięta, pozostały jedynie niewielkie fragmenty buczyn. Należy dodać, że ze względu na rozległość powierzchni leśnych w Ustroniu nie sposób jest opisać wszystkie ciekawsze elementy, których tu nie brakuje. Pośród lasów typowo gospodarczych można bowiem odnaleźć fragmenty łęgowe porastające dna i zbocza dolin potoków, czy nie wskazywane na mapach urządzeniowych lasu powierzchni buczyn, czy nawet jaworzyn. Przy opisie lasów warto zaznaczyć jednak jeszcze dwa interesujące tereny. Pierwszy z nich to teren dawno już nieużytkowanego kamieniołomu w Jelenicy (pomiędzy ul. A. Brody i ul. Pasieczną). Dno kamieniołomu porasta las o charakterze łęgowym, dość jednak zubożony, natomiast zbocze północne porasta las lipowy o bardzo interesującej fizjonomii. W runie występuje min. chroniony barwinek pospolity (bardzo licznie), a w kamieniołomie można spotkać inny chroniony gatunek orlika pospolitego. Drugim interesującym terenem jest teren dawnego kamieniołomu na północno-zachodnim zboczu Skalicy. Obok interesujących form skalnych pozostałych po eksploatacji kamieniołomu jego otoczenie porasta dorodna buczyna. Oba te tereny warto poddać ochronie w ramach użytków ekologicznych, a formacje skalne w ramach stanowisk dokumentacyjnych.

Wśród powierzchni leśnych masywów Równicy i Czantorii stosunkowo niewielki jest udział pastwisk i łąk górskich. Wartym wskazania są więc polany znajdujące się w masywie Czantorii i Małej Czantorii. Polana znajdująca się bliżej Czantorii wykorzystywana jest w okresie zimowym jako stok narciarski, nie mniej w lecie przedstawia ona duże walory krajobrazowe z widokiem na szczyt Czantorii. Pod względem przyrodniczym o wiele ciekawsza jest jednak znajdująca się na południowym zboczu Małej Czantorii polana Bąkula. Miejsce to było wskazywane do ochrony w literaturze przedmiotu.

Występują tu zbiorowiska ziołorośli wysokogórskich z zespołu *Poo-Veratretum lobeliani* - zespół wiechliny i ciemiężycy zielonej. W stosunku do opisów z lat 90 XX w. daje się jednak zauważyć ubożenie tego siedliska, niebagatelne znaczenie ma tu brak prowadzenia wypasu i koszenia łąk. W południowo-wschodniej części miasta (rejon Dobki) również zaznacza się duży udział polan wśród wyżej położonych partii Orłowej, Jastrzębia i Trzech Kopców. Polany te znacznie wzbogacają bioróżnorodność tej części Beskidów i jako takie powinny być chronione przed zabudową.
Miasto Ustroń, ze względu na swoje górskie położenie posiada duży potencjał przyrodniczy. Zaowocowało to ustanowieniem parku krajobrazowego Beskidu Śląskiego, obszaru Natura 2000 oraz rezerwatu przyrody Czantoria. Dodatkowo kilka terenów było proponowanych do objęcia ochroną. W poniższych rozdziałach opisano istniejące oraz proponowane formy ochrony przyrody.

2.4.11. Formy ochrony przyrody

Rezerwat Czantoria

W granicach administracyjnych Ustronia znajduje się rezerwat leśny „Czantoria", o powierzchni 97,71 ha. Rezerwat powołany został zarządzeniem Nr 75, poz. 676 z dnia 12 listopada 1996 r. Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, w celu ochrony dolnoreglowych zbiorowisk leśnych (lasy bukowe, jaworowe, jesionowe i klonowe) o charakterze naturalnym. Obejmuje oddziały leśne 52a, b, c, d; 55a, b, c, d, f, Aa, Ab, Ac, oraz Ad Nadleśnictwa Ustroń - Leśnictwa Czantoria. Dominujące w rezerwacie zespoły roślinne to kwaśna buczyna górska *Luzulo nemorosae-Fagetum,* porastająca górne partie stoków, żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum,* zajmująca niższe fragmenty zboczy oraz jaworzyna karpacka *Sorbo-Aceretum carpaticum,* występująca na zboczach jaru Suchego Potoku. W runie leśnym występują rośliny podlegających ochronie całkowitej lub częściowej: widłak wroniec, widłak jałowcowaty, podkolan zielonawy, kopytnik pospolity, marzanka wonna, goryczka trojeściowa. Największą atrakcją rezerwatu są wiekowe okazy buków, jesionów i jaworów, osiągające nieraz pomnikowe wymiary. Przez rezerwat prowadzi szlak turystyczny z Poniwca na szczyt Czantorii Wielkiej (niebieski), a obrzeżem szlak czerwony z Ustronia Polany na turystyczne przejście graniczne i dalej na Stożek.

Park krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego położony jest na obszarze 14 gmin: Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Goleszów, Istebna, Jaworze, Lipowa, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Szczyrk, Ustroń, Węgierska Górka, Wilkowice, Wisła. Jego całkowita powierzchnia wynosi 38 620 ha. Powołany został na mocy Rozporządzenia Wojewody Bielskiego nr 10/98 z dnia 16 czerwca 1998r. w celu ochrony obszaru o wysokich wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Park Krajobrazowy obejmuje w granicach Ustronia tereny masywu Czantorii oraz masywu Równica - Lipowski Groń, natomiast otulina parku obejmuje pozostałą część terenu miasta. Ma to niebagatelne znaczenia, ponieważ zarówno dla terenu parku i jak i jego otuliny w przywołanym wyżej rozporządzeniu ustalono te same zasady, w związku z czym na dzień dzisiejszy, gdy brak jest planu ochrony parku rozróżnianie na teren parku i otuliny nie ma większego znaczenia. Należy również zaznaczyć, że przywołane wyżej rozporządzenie właściwie nie ustala jakichś szczególnych zasad obowiązujących na terenie parku i jego otuliny i ma się nijak do zakazów, które wprowadza się na podstawie art. 1 7 ustawy o ochronie przyrody. Brak jest również szczegółowego oznaczenia granic parku (jedynie pobieżny opis) co może budzić poważne problemy interpretacyjne. Szczegółowy przebieg granic Parku i Otuliny, cele ochrony oraz sposoby zagospodarowania i wykorzystania Parku określi plan jego ochrony. W chwili obecnej Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego nie posiada jeszcze zatwierdzonego planu ochrony, a powinien go posiadać zgodnie z obowiązującym porządkiem

prawnym co najmniej od 2003 r.

Obszar Natura 2000 Beskid Śląski

Część terenu miasta Ustroń zajmuje specjalny obszar ochrony siedlisk Beskid Śląski o kodzie PLH 240005. Obszar ten został już zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 25.01.2008, w związku czym można wobec niego stosować pełną procedurę wynikającą z art. 5 Dyrektywy Siedliskowej. Podobnie jak w przypadku parku krajobrazowego ochroną zostały objęte pasma Czantorii i Równicy. Również i podobnie jak w przypadku parku krajobrazowego do tej pory nie został wykonany plan zadań ochronnych tego obszaru Natura 2000, nie wykonano również rzetelnej inwentaryzacji siedlisk, stąd też tak naprawdę nie wiadomo gdzie znajdują się siedliska i gatunki będące przedmiotem ochrony.

Obszar Natura 2000 położony jest w masywie Beskidu Śląskiego, z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Trzon obszaru tworzą dwa pasma górskie: Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry, zbudowane głównie z piaskowca godulskiego. Występuje tu szereg malowniczych form skalnych, takich jak: progi i wodospady w dolinach potoków, liczne formy skałkowe oraz różnorodne formy osuwiskowe powierzchniowe i podziemne. Najbardziej znaną i najgłębszą jaskinią Beskidu Śląskiego jest jaskinia Malinowska (Ondraszka) o dł. 230,5 m i głębokości 22,7 m. Z północno-zachodnich stoków Baraniej Góry, na wysokości 1100 m, wypływają źródła Czarnej Wisełki. Lasy, to głównie sztuczne monokultury świerkowe. Naturalny las jodłowo-bukowo-świerkowy w wieku ok. 200 lat zachował się tylko na północno-zachodnich stokach Baraniej Góry. Tereny położone na Pogórzu Śląskim i w Kotlinie Żywieckiej są miejscem występowania bardzo rzadkich w regionie muraw kserotermicznych.

Obszar niemal w całości położony na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (38 620 ha; 1998) z 8 rezerwatami przyrody: Barania Góra (383,04 ha; 1953), Czantoria (97,71 ha; 1996), Kuźnie (7,22 ha; 1995), Stok Szyndzielni (57,92 ha; 1953), Wisła (17,61 ha; 1953), Zadni Gaj (5,77 ha; 1959), Dolina Łańskiego Potoku (46,89 ha; 1998), Jaworzyna (40,03 ha; 2003) oraz 2 zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi: Cygański Las (925,53 ha), Park Ekologiczny Dolina Wapienicy (1519,02 ha; 2001).

Na obszarze Natura 2000 Beskid Śląski występują następujące siedliska wymienione w załączniku I do Dyrektywy Siedliskowej: 9110 kwaśne buczyny *(Luzulo-Fagenion)* 9130 Żyzne buczyny *(Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion),* 9410 Górskie bory świerkowe *(Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *(Arrhenatherion elatioris),* 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *(Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani),* 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe *(Nardion* - płaty bogate florystycznie), 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *(Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),* 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *(Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae,* olsy źródliskowe), 91D0 Bory i lasy bagienne *(Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne), 9140 Górskie jaworzyny ziołoroślowe *(Aceri-Fagetum),* 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków, 6210 Murawy kserotermiczne *(Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis)* - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków, 6430 Ziołorośla górskie *(Adenostylion alliariae)* i ziołorośla nadrzeczne *(Convolvuletalia sepium),* 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandelii,* 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania.

Spośród zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II występują:

Ssaki: niedźwiedź brunatny *Ursus arctos,* nocek duży *Myotis myotis,* podkowiec mały Rhinolophus hipposideros, ryś Lynx lynx, wilk Canis lupus, wydra Lutra lutra

Ptaki: Zimorodek *Alcedo atthis,* Jarząbek *Bonasa bonasia,* Puchacz *Bubo bubo,* Bocian Czarny Ciconia nigra, Dzięcioł białogrzbiety Dendrocopos leucotos, Dzięcioł średni Dendrocopos medius, Dzięcioł czarny Dryocopus martius, Muchołówka Białoszyja Ficedula albicollis, Muchołówka mała Ficedula parva, Sóweczka Glaucidium passerinum, Gąsiorek Lanius collurio, Dzięcioł trójpalczasty Picoides tridactylus, Dzięcioł zielonosiwy Picus canus Sowa uralska Strix uralensis, Cietrzew Tetrao tetrix tetrix, Głuszec Tetrao urogallus.

Płazy: kumak górski *Bombina variegata,* kumak nizinny *Bombina bombina,* traszka grzebieniasta Triturus cristatus, traszka karpacka Triturus montandoni

Ryby: brzanka *Barbus peloponnesius,* głowacz białopłetwy *Cottus gobio,* minóg strumieniowy Lampetra planeri

Bezkręgowce: biegacz urozmaicony *Carabus variolosus,* czerwończyk nieparek *Lycaena dispar,* kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo,* pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Rośliny: Obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*

Pomniki przyrody

Na terenie miasta Ustroń ustanowiono osiem pomników przyrody. Ich charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6 Pomniki przyrody miasta Ustroń

l.p.	Nazwa	Data utworzenia	Podstawa prawna	Położenie
1	Dąb szypułkowy	1954-06-30	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 30.06.1954 r. RL.13b/1 6/54	ul. Józefa Kreta 24
2	Dąb szypułkowy „ Dąb Sobieskiego"	1954-06-30	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 30.06.1954 r. RL.13b/1 7/54	ul. Daszyńskiego 54
3	Lipa drobnolistna	1954-06-30	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 30.06.1954 r. RL.13b/18/54	ul. Skoczowska 94 na terenie prywatnym
4	Lipa drobnolistna	1954-06-30	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 30.06.1954 r. RL.13b/18/58	ul. Skoczowska 94 za placem manewrowym
5	Dąb szypułkowy	1958-10-23	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 23.10.1958 r. RL.13b/18/58	ul. Lipowska 1 6
6	Lipa drobnolistna	1962-11-10	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dnia 10.11.1962 r. RL-OP-b/44/62	ul. Drozdów 96a
7	Dąb szypułkowy	1980-12-03	Decyzja Wojewody Bielskiego z dnia 3.12.1980 r. RLS-op-7141 p/7/80	ul. Obrzeżna, za cmentarzem
8	Jesion wyniosły	1997-09-03	Rozporządzenie Wojewody Bielskiego nr 7/97 z dnia 03.09.1997 r.	ul. Daszyńskiego 51

Proponowane formy ochrony przyrody

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń z 2008 r. wskazywano na wartości przyrodnicze trzech terenów i na możliwość objęcia ich ochroną w formie użytku ekologicznego (Łąki Moneta i Polana Bąkula) i rezerwatu (Lipowski Groń). W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej stwierdzono, że teren tzw. Łąk Moneta utracił swoje wartości przyrodnicze na skutek zaprzestania gospodarowania rolniczego, zmiany stosunków wodnych i w ostatnim czasie prac budowlanych (lokowanie mas ziemnych). Podobnie w przypadku proponowanego rezerwatu Lipowski Groń stwierdzono, że teren ten został w sposób znaczny przekształcony na skutek prowadzenia gospodarki leśnej (duże wylesienia). Jedynym terenem, który jak do tej pory zachował swoje wartości pozostaje polana Bąkula na stoku Małej Czantorii, należy jednak zwrócić uwagę, że bez wprowadzenia ochrony czynnej w postaci wypasu i koszenia łąki te również mogą stracić swój walor. Dla potrzeb niniejszego opracowania dokonano przeglądu literatury związanej z problematyką ochrony środowiska przyrodniczego[9], przeprowadzono również wstępną inwentaryzację terenową w okresie maj - czerwiec 2012 r. W literaturze przedmiotu stwierdzono oprócz wcześniej wspominanych dwie nowe propozycje terenów do ochrony: polana Usyp na zboczu Czantorii oraz polana Sucha Dobka.

W opracowaniu ekofizjograficznym[10] zachowuje się propozycje terenów do ochrony z lat poprzednich jedynie w przypadku polany Bąkula, dodatkowo jednak wprowadza się nowe, stwierdzone na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w maju - czerwcu 2012 r. (trzy stanowiska dokumentacyjne, zadrzewienia przypotokowe w Lipowcu oraz na podstawie[11] literatury propozycje ochrony polany Sucha Dobka). Wskazywano także na wartości przyrodnicze polany Usyp, znajduje się ona jednak poza terenem miasta Ustroń. Tak więc reasumując na terenie gminy do obiektów cennych przyrodniczo, które można by z powodzeniem objąć ochroną zalicza się:

1) Ciąg zadrzewień przypotokowych ze zbiorowiskami grądowymi i łęgowymi w Lipowcu i w Ustroniu. W skład tej propozycji wchodzi kilka zadrzewień, nie są one tu wymieniane osobno. Propozycja ochrony - użytki ekologiczne;
2) Kamieniołom Jelenica z lasem łęgowym i interesującym lasem lipowym o charakterze grądowym, propozycja ochrony użytek ekologiczny, ściany skalne można uznać dodatkowo jako stanowisko dokumentacyjne;
3) Kamieniołom Czantoria - do ochrony kwalifikują się wyrobiska dawnego kamieniołomu jako stanowisko dokumentacyjne, brak jest tu jednak cennych wartości przyrody ożywionej;
4) Kamieniołom Skalica - do ochrony kwalifikują się wyrobiska dawnego kamieniołomu oraz otaczający je las bukowy. Propozycja ochrony użytek ekologiczny, dodatkowo ściany skalne jako stanowisko dokumentacyjne
5) Polana Bąkula - Występują tu zbiorowiska ziołorośli wysokogórskich z zespołu *Poo-Veratretum lobeliani* - zespół wiechliny i ciemiężycy zielonej, polana prezentuje dodatkowo wysokie walory krajobrazowe
6) Polana Sucha Dobka - jest to polana o powierzchni ok. 4 ha, usytuowana w dolnej partii stoku,

[9] Cabała, Wika i in. Waloryzacja szaty roślinnej i krajobrazu województwa bielskiego - część południowa, UŚ, Katowice, 1994 r.
Witkowski (red) Inwentaryzacja kręgowców i wybranych grup bezkręgowców województwa bielskiego z propozycjami ochrony najcenniejszych stanowisk fauny województwa, IOP PAN, Kraków, 1994
Wilczek Z, Fitosocjologiczne uwarunkowania ochrony przyrody Beskidu Śląskiego, 2006
Wilczek Z, Barć A. Ochrona szaty roślinnej i krajobrazu polskiej części pasma Stożka i Czantorii w Beskidzie Śląskim, 2007
[10] Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Ustroń, Geologic, Rybnik, 2012 r.
[11] Wilczek Z, Fitosocjologiczne uwarunkowania ochrony przyrody Beskidu Śląskiego, 2006

w przedziale wysokości 525 - 550 m n.p.m., w przysiółku Ślepa Dobka. Przepływa przez nią potok, w którego sąsiedztwie wykształciły się fitocenozy z zespołem *Valeriano-Caricetum flavae* czyli żyznej młaki górskiej z dominacją bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata.* Występuje tu również płat łąk mieczykowych *Gladiolo-Agrostietum capillaris* czyli tzw. zespół mieczyka i mietlicy pospolitej (łąki mietlicowe) z udziałem zimowita jesiennego *Colchicum autumnale*

Wyżej wskazane tereny wypełniają ustawową definicję użytku ekologicznego i stanowiska dokumentacyjnego[12]:

„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i s'ródles'ne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania."

„Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych."

Wyżej wymienione tereny posiadają dużą wartość przyrodniczą, występujące na nich typy siedlisk były wskazywane do obejmowania ochroną w aktach prawnych[13]. Zdecydowana większość terenów przedstawionych powyżej to również grunty pozostające we władaniu prywatnym. Ewentualne ustanowienie form ochrony przyrody mogłoby wiązać się z odszkodowaniami o których mowa w art. 130 - 134 prawa ochrony środowiska, w związku z czym ich ustanowienie wydaje się mało prawdopodobne. Nie mniej jednak wskazane tereny stanowią najcenniejsze siedliska przyrodnicze gminy i powinny być chronione, co najmniej poprzez ograniczenie zmian przeznaczenia w planach miejscowych.

Poza wymienionymi wyżej terenami gmina posiada duże urozmaicenie, co pozytywnie wpływa na jej bioróżnorodność. Występują tu mozaiki siedlisk leśnych, wodnych i łąkowych oraz rolnych. Siedliska te same w sobie nie posiadają dużych walorów przyrodniczych, ale pozostając niezabudowane umożliwiają rozwój bioróżnorodności. W związku z brakiem dokładnych, potwierdzonych badaniami naukowymi, opracowań dotyczących flory i fauny gminy Ustroń zwraca się uwagę na konieczność przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej przynajmniej dla siedlisk roślinnych. Rozpoznanie przyrodnicze przeprowadzone dla potrzeb niniejszego opracowania ma więc charakter wstępny, na podstawie analizy fizjonomii siedlisk oraz ich porównania z podobnymi, rozpoznanymi już siedliskami gmin sąsiednich. Dalsze rozpoznanie wartości przyrodniczych gminy wymaga przeprowadzenia działań wykraczających poza ramy planowania przestrzennego, takich jak wykonanie waloryzacji przyrodniczej. Należy jednak zwrócić uwagę, że dla części gminy położonych w obszarze Natura 2000 i parku krajobrazowym inwentaryzacja siedlisk winna być wykonana obligatoryjnie przez instytucje nimi zarządzające, kiedy jednak to nastąpi niestety nie wiadomo.

[12] art. 41 i 42 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 ze zm.)

[13] Siedliska wymienione w Dyrektywie Siedliskowej oraz w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (dz. U. z 2001 r. nr 92 poz. 1029).

2.4.12. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Do czasu realizacji zmiany Studium audyt krajobrazowy dla województwa śląskiego nie został przyjęty, w związku z powyższym na terenie miasta Ustroń nie wyznaczono granic krajobrazów priorytetowych, brak również rekomendacji i wniosków z audytu krajobrazowego.

2.5. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ*

2.5.1. Zarys historii rozwoju miasta

Ustroń jest jedną z najstarszych osad Śląska Cieszyńskiego, a pierwsze wzmianki o nim pochodzą z roku 1305. Początkowo była to wieś książęca należąca do Piastów Śląskich, a od roku 1653 do dynastii Habsburgów. Pod koniec XVII wieku przez Ustroń przemaszerowały wojska króla Jana Sobieskiego, zmierzające pod Wiedeń. Na pamiątkę tego wydarzenia zasadzono wtedy w osadzie dąb. Drzewo to rośnie do dziś i można je znaleźć w pobliżu skrzyżowania ulic Daszyńskiego oraz Spółdzielczej. Do lat 70 - tych XVIII wieku Ustroń był osadą pastersko - rolniczą.

Z roku 1754 pochodzi pierwsza wzmianka o pobycie kuracjuszy w Ustroniu. Na zlecenie księcia cieszyńskiego Albrechta (syna króla polskiego Augusta III, ożenionego z córką cesarzowej Marii Teresy), w 1 770 r. zorganizowano badania geologiczne na terenie Śląska Cieszyńskiego. W ich wyniku wykryto m.in. w rejonie Ustronia pokłady rud żelaza. W 1772 roku uruchomiono w Ustroniu hutę, kuźnię, odlewnię oraz walcownię. Wtedy to osada stała się dużym ośrodkiem hutnictwa żelaza i przemysłu maszynowego. Jednak w XIX wieku w Trzyńcu (dzisiejsze Czechy), rozpoczęto budowę nowej huty, a ustrońskie zakłady zaczęto likwidować. Do dziś zachowała się jedynie Kuźnia Ustroń, która nadal funkcjonuje.

Rozwój hutnictwa w Ustroniu ściśle wiąże się z jego dzisiejszym charakterem uzdrowiskowym. Kiedy hutnicy zauważyli, że kąpiele w wodzie ogrzanej płynnym żużlem wielkopiecowym łagodzą dolegliwości reumatyczne, na polecenie arcyksięcia Alberta w 1804 roku wybudowano specjalną łaźnię. Skuteczność gorących wód została bowiem potwierdzona badaniami lekarskimi. W XIX wieku odkryto w okolicach Ustronia pokłady borowiny i źródło wód żelazistych. W związku z tym, w roku 1901, powstał Zakład Kąpieli Borowinowych, w którym zaczęto przeprowadzać zabiegi lecznicze.

W latach 20 - tych i 30 - tych XX wieku Ustroń bardzo się zmienił. Uregulowano brzegi Wisły, dokonano elektryfikacji wsi, powstały korty tenisowe, oddano do użytku basen kąpielowy. Zadbano też o parki i ścieżki spacerowe.

28 grudnia 1956 roku osadzie Ustroń przyznano prawa miejskie. W roku 1967 miasto otrzymało status uzdrowiska. Wkrótce powstał ośrodek wypoczynkowy w dolinie Jaszowca, ośrodek leczniczo - rehabilitacyjny na Zawodziu, wybudowano liczne sanatoria i domy uzdrowiskowe.

Na lata dziewięćdziesiąte przypada prywatyzacja wielu domów wczasowych i dalszy rozwój turystycznej i wypoczynkowej funkcji Ustronia. Zmieniło się też nieco oblicze centrum miasta. Powstało wiele kawiarni i pubów, postawiono nowe budynki mieszkalno-usługowe, a stare wyremontowano. Teraz Ustroń nabrał bardziej miejskiego charakteru, którego do tej pory mu brakowało. Powstały

różnego rodzaju atrakcje turystyczne (np. zjeżdżalnia na Czantorii), które miały uatrakcyjnić pobyt rzeszy turystów odwiedzających miasto i Beskid Śląski. Tak odmieniony Ustroń wszedł w XXI wiek.

2.5.2. Rozwój przestrzenny miasta

Pierwsi osadnicy zakładali swe osiedla w Ustroniu Dolnym (okolicy dzisiejszej stacji kolejowej Ustroń). W 1444 r. powstał w Ustroniu kościół. W drugiej połowie XVI wieku, zaczął powstawać Ustroń Górny (okolice dzisiejszego centrum), a w 1607 r. odnotowano pierwszych osadników na Polanie, czyli dzisiejszym Ustroniu-Polanie. Jak widać rozwój osady odbywał się sukcesywnie w górę Wisły. W owym czasie cała okolica miała charakter typowo rolniczy. W XVII wieku zaludniają się również stoki Beskidów. W dokumentach z 1692 r. mówi się, że Ustroń ma 4460 ha powierzchni i 68 zabudowań. Odkrycie w Ustroniu pokładów rud żelaza, a nastanie budowa kuźni dały początek wielkiemu ośrodkowi hutniczemu, jakim był Ustroń w XIX wieku. Jeszcze pod koniec XVIII wieku wzbogacił się Ustroń o 2 kościoły. W 1785 r. powstał kościół ewangelicki, który służył do 1838 r., a działała przy nim szkoła ewangelicka. Katolicy natomiast poświęcili swój kościół pw. św. Klemensa w 1 788 r.

Spis z 1800 r. wykazał, że Ustroń posiadał 204 budynki i liczył niecałe 1700 mieszkańców, z których większość trudniła się jeszcze pracą na roli. Cały czas rozwijało się hutnictwo i sukcesywnie otwierano coraz to nowe zakłady. Największy rozwój hutnictwa przypadł w Ustroniu na lata 1840-70. Produkowano mosty, pompy, urządzenia dla przemysłu naftowego i górniczego. Budowano tu parowe walce drogowe i pierwsze w Europie pługi parowe. Zwiększyła się liczba mieszkańców, która wynosiła w 1840 r. 2200 mieszkańców, zajmujących 218 domów.

Równocześnie z rozwojem hutnictwa rozwijało się lecznictwo. Dobre warunki klimatyczne, bliskość szałasów dostarczających żętycy używanej jako środek leczniczy, przyciągało coraz więcej kuracjuszy. Jeszcze więcej gości pojawiło się w drugiej połowie XIX wieku, gdy odkryto źródła wody żelazistej i pokłady borowinowe. W 1869 r. zbudowano za łazienkami halę spacerową i pijalnie żętycy oraz otwarto Park Zdrojowy, który przetrwał do naszych czasów.

Ostatnie trzy dekady XIX wieku to upadek ustrońskiego hutnictwa. Wygaszenie wielkiego pieca położyło kres kąpielom żużlowym, ale zastąpiły je np. kąpiele borowinowe, siarczanowe czy jodobromowe. Według spisu ludności z 1900 r. Ustroń liczył 4658 mieszkańców: 91,5 % Polaków, 7,8 % Niemców i 0,7 % Czechów.

W okresie międzywojennym liczba gości zwiększyła się z roku na rok. W 1928 r. przedłużono linię kolejową do Polany, a rok później było gotowe połączenie kolejowe z Wisłą. Funkcję centrum wsi zaczął powoli przejmować teren wokół nowej stacji Zdrój w dawnym Dolnym Ustroniu. Tam też wybudowano nowy budynek Urzędu Gminy. W 1935 r. oddano do użytku basen kąpielowy, a co najważniejsze -otwarto drogę asfaltową Katowice-Ustroń.

Po wojnie zakład kąpielowy przejęły Uzdrowiska Państwowe, a większość pensjonatów stała się własnością FWP. W 1956 r. Ustroń uzyskał prawa miejskie. Miasto objęło teren dawnej gminy Ustroń (włącznie z Polaną, Hermanicami, Dobką, Gojami i Poniwcem) i w 1961 r. posiadało już 7500 tys. mieszkańców. Burzliwy rozwój Ustronia, jako miasta nie tylko uzdrowiskowego, ale i wypoczynkowego, datuje się na lata 1961-1980. Wtedy to powstaje w dolinie Jaszowca wielki kompleks wypoczynkowy liczący 16 domów wczasowych z 2500 miejsc i rozpoczyna się budowa charakterystycznych dla Ustronia piramid.

W latach 70-tych włączono do miasta wsie Nierodzim i Lipowiec. W roku 1975 miasto liczyło 13500 mieszkańców i 2500 budynków. Do użytku oddano Śląski Szpital Reumatologiczny. W 1976 r.

ukończono natomiast budowę amfiteatru. Przebudowano też drogę do Katowic na trasę czteropasmową, co miało ułatwić dojazd do miasta spragnionym wypoczynku mieszkańcom aglomeracji górnośląskiej. W okolicach ulicy Cieszyńskiej zbudowano też osiedla mieszkaniowe, z których jedno otrzymało nieco kontrowersyjną nazwę Manhattanu, gdyż właśnie tak kojarzył się nieprzywykłym do tego rodzaju zabudowy mieszkańcom Ustronia widok wysokich bloków.

W latach dziewięćdziesiątych nastąpił gwałtowny rozwój budownictwa jednorodzinnego, bowiem wielu mieszkańców zarówno Górnego, jak i Cieszyńskiego Śląska postanowiło zamieszkać lub zbudować swe wypoczynkowe domy w tych okolicach. Dla zmniejszenia ruchu samochodowego w centrum przedłużono drogę czteropasmową z Goido Polany, dzięki czemu powstała długo oczekiwana obwodnica miasta i olbrzymi ruch na trasie z Katowic do Wisły przestał być aż tak bardzo uciążliwy dla mieszkańców Ustronia i przejeżdżających tędy turystów.

Najczytelniejszy układ historyczny zachował się w Lipowcu zwartej zabudowy ulicowej po obu stronach ul. Lipowskiej. Mniej czytelny w odniesieniu do historycznego rozplanowania jest układ zabudowy w Nierodzimiu z uwagi na znaczny przyrost budynków jednorodzinnych oraz obiektów i zespołów usługowych i produkcyjnych. Również układ planistyczny Hermanic, głównie w odniesieniu do układu komunikacyjnego, którego główny ciąg stanowi ulica Skoczowska, zachowuje ciągłość historyczną w tym zakresie.

W gminie znajduje się szereg rejonów odbioru dalekich krajobrazów. Do ważniejszych miejsc widokowych w Ustroniu należą:

ozn.	miejsce	kierunek
W1	Równica	południowo-zachodni
W2	Czantoria Mała	północno-wschodni
W3	Czantoria Wielka	na Równicę
W4	Polanica Stokłosica	na Równicę
W5	Bakule	północno-wschodni
W6	Cichula	północno-wschodni
W7	ul. Skalica	południowo-zachodni
W8	ul. Sanatoryjna	zachodni
W9	punkt na trasie turystycznej Ustroń Zdrój - Mała Czantoria	północno-wschodni
W10	punkt na trasie turystycznej Ustroń Zdrój - Mała Czantoria	każdy
W11	punkt na trasie turystycznej Ustroń Zdrój - Mała Czantoria	wschodni
W12	ul. Zdrojowa	zachodni

2.5.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków

Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego

ozn.	obiekt	adres	nr rejestru zabytków
S1	kościół Podwyższenia Krzyża Św.	Lipowska 133	A- 273/78
S2	plebania	Lipowska 131	A- 274/78
S3	kościół św. Anny	Zabytkowa	A- 302/78
S4	kościół ewang.-augsb. Św. Jakuba	Kotschego 4	A- 349/78

S5	plebania	Kotschego 1	A- 347/78
P1	Dawna szkoła ewangelicka	Kotschego 3	A - 348/78
S6	kościół św. Klemensa	Daszyńskiego 15	A- 352/78
S7	plebania (dawny sierociniec)	Daszyńskiego 15	A- 350/78
M1	dom, stodoła	Ogrodowa 1	A - 381/80
P2	Dawna huta Klemens	Hutnicza 1	A- 534/92
P3	Dawna huta Teresa	Papiernia 4-6	A- 670/91
P4	Dawna karczma	3 Maja 61	A - 693/93
M2	dom nr 21	Boczna 9	997/69
M3	Budynek mieszkalny	Ogrodowa 9	191/60
DF1	Zespół dworski	Orzechowa	A- 355/78

Charakterystyka obiektów według oznaczeń na rysunku Nr 2.:

- ***SI*** *- kościół Podwyższenia Krzyża Św.* - powstał w latach 1808-10. Murowany z kamienia i cegły, nie posiada wyraźnych cech stylowych. Jest zwrócony prezbiterium na południe, jednonawowy ze sklepieniami na gurtach. Dach dwuspadowy został pokryty blachą miedzianą, a nad prezbiterium jest niższy, pięciospadowy. Wyposażenie wnętrza posiada cechy późnorokokowe. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z rzeźbami świętych Piotra i Pawła z połowy XIX w., chrzcielnica kamienna z dawnego kościoła, wiszące świeczniki z II połowy XIX w. oraz obrazy z końca XIX w.,

- ***S2*** *- plebania* - zbudowana w 1793 r. Parterowy budynek murowany z kamienia i cegły ze sklepieniami kolebkowymi i dachem łamanym krytym papą.

- **S3** *- kościół św. Anny* - najstarszym spośród ustrońskich kościołów wzniesiony w 1 769 r. z fundacji Antoniego Goczałkowskiego. Jedyny drewniany obiekt sakralny w Ustroniu. Jest to budynek drewniany konstrukcji zrębowej, zwrócony prezbiterium na zachód. Okna zamknięte półkoliście, a dach dwuspadowy kryty gontem. Ołtarz główny późnobarokowy z końca XVIII wieku z rzeźbą Boga Ojca w zwieńczeniu, a na ścianach apsydy umieszczono świętych Józefa i Jakuba oraz aniołów. W ołtarzu obraz św. Anny Samotrzeć z początku XVIII w., przemalowany. Ambona rokokowa pochodzi z II połowy XVIII w. Na wyposażeniu znajduje się kilkanaście obrazów olejnych z 2 poł. XVIII w. i pocz. XIX w. Wieżę kościoła nadbudowano w 1938 r. Odnawiany wielokrotnie m.in. w 1948, 1957 i 1966 r.

- ***S4*** *- kościół ewang.-augsb. Św. Jakuba* - największy obiekt sakralny w Ustroniu wybudowany w 1835 r. Wieża zakończona strzelistym ostrosłupem powstała w latach 1856-57. Pierwszy, drewniany kościół na tym miejscu powstał w 1 785 r. Obecny, murowany z kamienia i cegły nie posiada wyraźnych cech stylowych. Jest zwrócony prezbiterium na wschód, które zamknięto półkoliście, a dach dwuspadowy pokryty jest obecnie blachą. Obiekt trójnawowy, z tego nawę główną nakryto sklepieniem kolebkowym. W kościele znajduje się ambona o cechach rokokowych z przełomu XVIII i XIX w. oraz obraz Ostatniej Wieczerzy z początku XIX w. i kielichy, dzbany cynowe i lichtarze liczące ponad 200 lat. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. przeprowadzono wiele prac renowacyjnych, m.in.: odnowienie elewacji zewnętrznej i dachu na kościele oraz wymiana drzwi wejściowych. W 2000 r. obiekt został podświetlony.

- ***S5*** *- plebania* - pochodząca z przełomu XVIII i XIX w. Jest to obiekt murowany z kamienia i cegły, piętrowy, posiadający sklepienia kolebkowe, nakryty dachem tzw. polskim łamanym. W zasobach bibliotecznych najcenniejszym zabytkiem jest Biblia wydana w 1692 r. w Norymberdze. W latach 1992/3 przeprowadzono remont kapitalny tego budynku.

- ***PI*** *- dawna szkoła ewangelicka* - przylega do podwórza kościelnego od strony północnej. Obiekt wybudowano w 1827 r., natomiast w 1870 r. zburzono go i wystawiono piętrowy budynek istniejący do czasów współczesnych. W 1902 r. dobudowano do niego skrzydło od strony południowo-wschodniej. W sieniach zachowały się spłaszczone sklepienia kolebkowe na gurtach. Dach czterospadowy pokryty został blachą w latach osiemdziesiątych XX w. Pod koniec 1980 r. budynek zakupił Zakład Doskonalenia Zawodowego i przeprowadził w następnych latach jego adaptację do własnych potrzeb. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych wykonano remont części hotelowej i strychu.

- **S6** *- kościół św. Klemensa* - wzniesiony w 1 787 r. Jest to obiekt zbudowany z kamienia i cegły, bez wyraźnych cech stylowych. Został zwrócony prezbiterium na zachód. Posiada nawę trójprzęstową, a w niej i w transepcie sklepienia żaglaste o wydatnych gurtach. Okna są zamknięte łukiem segmentowym, a dach dwuspadowy obecnie pokryty jest blachą. Wieża czworoboczna o oknach zamkniętych półkoliście nakryta została kopulastym hełmem i posiada zegar. Na uwagę zasługuje ołtarz poźnobarokowy z końca XVIII w. z rzeźbami świętych Piotra i Pawła oraz ambona barokowo - klasycystyczna z połowy XIX w. Przed fasadą stoją dwie figury kamienne przedstawiające św. Józefa z Dzieciątkiem oraz św. Jana Nepomucena, wykonane w II połowie XVIII wieku. Ponadto na uwagę zasługuje również 14 drewnianych, kolorowych rzeźb stacji Drogi Krzyżowej z roku 1893 autorstwa Józefa Rifessera z pracowni w St. Ullrich w Tyrolu. Równocześnie z postawieniem kościoła, założono wokół niego własny cmentarz.

- ***S7*** *- plebania (dawny sierociniec)* - obiekt wzniesiony ok. 1740 r. Murowany z kamienia, parterowy na rzucie litery L. Część dłuższego skrzydła rozebrana w 1934 r. Styl późnobarokowy. Korytarz oraz kilka pomieszczeń nakryte sklepieniami żaglastymi. Od strony południowej obiekt przylega do kościoła.

- ***M1*** *- dom, stodoła przy ul. Ogrodowej 1* - budynek z 1 768 r., stanowiący przykład drewnianego domu mieszkalnego typu wiejskiego wraz ze stodołą. Obiekty zachowały tradycyjną dla budownictwa tych okolic pierwotną formę i konstrukcję.

- ***P2*** *- dawna huta Klemens* - piętowy, murowany budynek, w stylu eklektycznym pochodzący z początku XIX w. zlokalizowany przy ulicy Hutniczej, w którym pierwotnie mieściła się dyrekcja huty. Po likwidacji huty, budynek zaadaptowano na mieszkania dla pracowników pozostałych zakładów, a w latach siedemdziesiątych utworzono tam klasy Zespołu Szkół Technicznych. W kwietniu 1986 r. uruchomiono Muzeum Hutnictwa i Kuźnictwa, a w 1997 r. na terenie przyległym do Muzeum skansen przemysłowy wraz z kuźnią. Do rejestru zabytków wpisane są poza budynkiem administracyjnym, zbiornik wodny, śluza, fragment młynówki oraz historycznej drogi

KOŚCIÓŁ PODWYŻSZENIA KRZYZA SW.

KOŚCIÓŁ SW. ANNY

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI ŚW. JAKUBA

KOŚCIÓŁ ŚW.KLEMENSA

KOŚCIÓŁ P.W.
DOBREGO PASTERZA

KOŚCIÓŁ P.W. CHRYSTUSA
KRÓLA WSZECHŚWIATA

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI
APOSTOŁA MATEUSZA

- ***P3*** *- dawna huta Teresa* - zespół obiektów składających się z: dawnego budynku produkcyjnego z 1792r., 4 budynków mieszkalnych oraz 5 budynków gospodarczych, pozostałości dawnej turbiny, śluz, kanałów wodnych i stawu. Całość stanowi wartościowy zespół o ponadregionalnym znaczeniu dla historii przemysłu hutniczego w Beskidach.

- ***P4*** *- dawna karczma* - obiekt wzniesiony pod koniec XVIII w. Od poł. XIX w. karczma należąca do Komory Cieszyńskiej. Od tego czasu nie został zmieniony pod względem architektonicznym.

- ***Df1*** *- Zespół dworski* - w skład wchodzą: dwór z II połowy XVIII w., piętrowy, murowany z kamienia, nakryty czterospadowym dachem łamanym z oryginalną, kołkowaną więźbą dachową, zabudowania gospodarcze oraz prowadząca do dworu aleja wysadzana lipami.

- **M2** - dom mieszany przy ul Ogrodowej 9 - budynek murowany z XVIII w.

- **M3** *- dom nr21* - budynek w części drewniany w części murowany z XVIII w.

2.5.4. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Na terenie Ustronia znajduje się 431 budynków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Wykaz obiektów załączono na końcu części A dokumentu studium.

2.5.5. Obiekty sakralne

W mieście Ustroń występują 4 kościoły wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków (wymienione w pkt. 2.5.3). Pozostałe obiekty sakralne wymieniono w poniższej tabeli.

ozn.	obiekt	adres
S8	kościoła p.w. Dobrego Pasterza	Polańska 95
S9	kościół Ewangelicko-Augsburski Apostoła Mateusza	Polańska 87
S10	kościół *p.w.* Chrystusa Króla Wszechświata	Sanatoryjna 8
S11	kościół Zielonoświątkowy	Daszyńskiego 75
S12	kościół p.w. NMP Królowej Polski	Dominikańska 14

DWORZEC

DAWNA SZKOŁA EWANGELICKA

DAWNA HUTA KLEMENS

DAWNA KARCZMA PRZY UL. 3 MAJA

DOM I STODOŁA PRZY UL OGRODOWEJ

DOM MIESZKALNY PRZY UL. LIPOWSKIEJ

2.5.6. Krzyże i kapliczki przydrożne

Krzyże i kapliczki przydrożne (w gminnej ewidencji zabytków):

1. Kaplica cmentarna, ceglana, 1910r., ul. Lipowska
2. Krzyż kamienny, ul. Cieszyńska/Stalmacha, ok. 1900 r.
3. Krzyż kamienny, ul. Krzywa, ok. 1910/20 r.
4. Krzyż kamienny, ul. Lipowska 104, 1914r.
5. Krzyż kamienny, ul. Lipowska 129, 1914r.
6. Krzyż kamienny, ul. Świerkowej/3 Maja, 1885r.
7. Krzyż kamienny, ul. Skoczowskiej/Owocowej, 1864r.
8. Krzyż kamienny, ul. Skoczowskiej, 1876r.
9. Krzyż kamienny, ul. Wiejskiej, 1853r.,

pozostałe krzyże i kapliczki przydrożne :

10. Kapliczka drewniana na Skalicy, 1901
11. kapliczka przy ulicy Skowronków na Jelenicy , 1989 r.
12. Kapliczka przed pensjonatem „Renia" ,2000 r.
13. Kapliczka (ogród sióstr boromeuszek), 2002 r.
14. Krzyż żeliwny, ul. Konopnickiej, 1907 r.
15. Krzyż drewniany, ul. Cieszyńska

2.5.7. Pomniki i obiekty o wartościach kulturowych / Dobra kultury współczesnej

1. Pomnik lotnika Jana Cholewy
2. Pomnik na Równicy 885 m n.p.m.
3. Pomnik przy Urzędzie Miasta w Ustroniu
4. Figura Chrystusa Króla
5. Pomnik na cmentarzu przy ul. Stawowej

2.5.8. Parki i cmentarze

Parki i cmentarze ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

Ozn.	*obiekt*	*adres*	*datowanie*
Cl	Cmentarz rzymskokatolicki	ul. Lipowska	XIXw.
C2	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki,	ul. Daszyńskiego	1878 r.
C3	Cmentarz ewangelicki	ul. Stawowa	1856 r.
C4	Cmentarz	ul. Zabytkowa	XIXw.
C5	Cmentarz	ul. Polańska	-
C6	Cmentarz	ul. Katowicka	-
Pd1	Park Kuracyjny	Ul. Hutnicza	-

FIGURA CHRYSTUSA KRÓLA

POMNIK LOTNIKA JANA CHOLEWY

KAPLICZKA PRZY ULICY SKOWRONKÓW NA JELENICY

KAPLICZKA PRZED PENSJONATEM „RENIA"

KAPLICZKA W OGRODZIE SIÓSTR BOROMEUSZEK

KRZYŻ ŻELIWNY PRZY UL. KONOPNICKIEJ

KRZYŻ KAMIENNY PRZY UL. KRZYWEJ

2.5.9. Archeologia

Stanowiska archeologiczne oraz wszelkie znaleziska archeologiczne podlegają ochronie prawnej, w myśl przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami). Na terenie miasta Ustroń zlokalizowanych zostało ~~9~~ 8 stanowisk archeologicznych.

Numer stanowiska na rysunku studium	Numer obszaru AZP (mat. konserwat.)	Numer stanowiska (mat. konserwat.)	Inwentaryzacja rodzaj stanowiska	Chronologia
1	108-45	2	ślad osadnictwa	neolit
2	109-45	14	ślad osadnictwa	epoka kamienia
3	109-45	15	ślad osadnictwa	późnie średniow./okres nowożytny
~~4~~	~~109-45~~	~~20~~	~~skarb~~	~~pradzieje~~
5	109-46	1	ślad osadnictwa	okres nowożytny
6	109-46	2	ślad osadnictwa	okres nowożytny
7	109-46	3	ślad osadnictwa	okres nowożytny
8	109-46	4	ślad osadnictwa	okres nowożytny
9	109-46	7	miejsce kultu	okres nowożytny

Procesy kształtowania się układu osadniczego gminy, powyżej zestawione obiekty i założenia o wartościach kulturowych (pokazano graficznie na rys. nr 2 Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska kulturowego i przyrodniczego" w skali 1 : 10 000) określają uwarunkowania historyczne i kulturowe miasta Ustroń.

2.6. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA*

Analizę uwarunkowań w tym zakresie przeprowadzono w oparciu o dane opublikowane przez Urząd Statystyczny w Katowicach w roku 2011 w Statystycznym Vademecum Samorządowca, oraz poprzez porównanie tych danych z danymi publikowanymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonym w 2000 r. i w 2008 r., oraz porównanie ich z danymi dotyczącymi powiatu cieszyńskiego.

Ludność miasta w 2010 roku wynosiła 15.588 mieszkańców - to jest o 119 osób więcej niż w roku 2008, 18 osób więcej niż 1999 roku. Można więc stwierdzić, że liczba ludności miasta w latach 2000 - 2010 wzrosła o około 0,1 %, co oznacza, ze stan ludności miasta, w tym okresie utrzymywał się na tym samym poziomie.

W celu przeprowadzenia analizy warunków i jakości życia mieszkańców porównano dane zestawione w poniższej tabeli.

	2005 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
żłobki	1	1	1	1
miejsca w żłobkach	43	43	53	53
liczba przedszkoli	7	7	7	7
liczba szkół podstawowych i gimnazjów	7	7	7	7
liczba ludności na zakład opieki zdrowotnej	brak danych	1190	1192	1113
turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania	brak danych	43	42	51
mieszkania oddane do użytkowania	133	215	77	107
ludność korzystająca z instalacji % ogółu ludności:				
■ wodociąg	brak danych	71,2	72,9	72,9
■ kanalizacja	brak danych	64,5	65,5	76,0
■ gaz	brak danych	82,6	82,7	81,7

Z powyższego zestawienia wynika, że baza opieki przedszkolnej, oświaty oraz opieki zdrowotnej od 2005 roku nie ulega zmianom, zwiększył się zdecydowanie udział ludności korzystającej z kanalizacji przy zachowaniu podobnego udziału korzystających w latach 2008-2010 z instalacji wodociągowej i gazowej.

Porównując Ustroń na tle 12 gmin powiatu cieszyńskiego należy stwierdzić, że miasto zajmuje:

- 5 pozycję pod względem liczby ludności na 1 km^2 (najmniej Wisła, najwięcej Cieszyn),
- 3 pozycję pod względem salda migracji (najmniejsze saldo - Brenna, największe - Wisła),
- 1 pozycję pod względem dochodów własnych budżetu gminy na 1 mieszkańca (najmniej Istebna),
- 1 pozycję pod względem wydatków budżetu gminy na 1 mieszkańca (najmniej Chybie),
- 11* pozycję pod względem dzieci w przedszkolach na 100 miejsc (1 pozycja - Istebna, 12 pozycja Dębowiec),
- 1 pozycję pod względem czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności (12 pozycję Dębowiec),
- 2 pozycję pod względem ilości obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (1 pozycja - Wisła, ostatnia pozycja - Goleszów, Hażlach i Strumień),
- 7 pozycję pod względem odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej (największy w Chybiu, najmniejszy w Brennej),
- 2 pozycję pod względem odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej (największy w Cieszynie najmniejszy w Chybiu),
- 3 pozycję pod względem odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej (największy w Cieszynie, najmniejszy w Istebnej),
- 2 pozycję pod względem ilości podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (1 pozycja - Wisła, 12 pozycja Zebrzydowice),

** najmniejsza wartość została oznaczona jako lokata 1, natomiast największa – jako ostatnia lokata spośród zestawionych gmin*

2.7. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA*

2.7.1. Zagrożenia powodziowe

Na dzień dzisiejszy w zakresie informacji dotyczących zagrożenia powodziowego istnieje spore zamieszanie, wywołane faktem nie wywiązywania się przez organy rządowe z obowiązków ustawowych w dziedzinie wskazywania zagrożeń powodziowych. Dla terenu miasta Ustroń dostępne są informacje dotyczące zagrożeń powodziowych z dwóch źródeł:

- Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią zlewni rzeki Małej Wisły od Zbiornika Wisła Czarne do Zbiornika Goczałkowice" z 2007 r.
- Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego wykonanej przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z grudnia 2011 r.

Zgodnie z opracowanym „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią zlewni rzeki Małej Wisły od Zbiornika Wisła Czarne do Zbiornika Goczałkowice" zostały wskazane obszary, dla których występuje ryzyko powodzi wywołane wodami zalewowymi o prawdopodobieństwie przewyższenia p=0,5% (częstotliwość wystąpienia wód maksymalnych prawdopodobieństwie występowania raz na 200 lat) oraz p=1% (częstotliwość wystąpienia wód maksymalnych o prawdopodobieństwie występowania raz na 100 lat). Na terenie terenów zalewowych Ustronia wskazano dla terenów przykorytowych Wisły oraz dolnych odcinków Dobki Bładnicy, a także na terenie o powierzchni ok. 40 ha w centrum miasta (pomiędzy ul. Stawową i Dworcową). Tereny te zostały wskazane jako narażone na niebezpieczeństwo powodzi w obowiązującym suikzp z 2008 r.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego wykonana przez KZGW - opracowanie to składa się z: mapy obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, mapy znaczących powodzi historycznych, mapy obszarów na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne. Na mapie terenów zalewowych oraz na mapie obszarów na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne wskazano obszary zalewowe podobnie jak w materiałach RZGW z 2007 r. Na mapie znaczących powodzi historycznych nie wskazano żadnych terenów zalewowych. Obecnie brak jest obowiązujących dokumentów wskazujących zasięg zagrożeń powodziowych (także materiały RZGW nie mają żadnej mocy prawnej), w przyszłości jednak, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostaną one stworzone (tzw. Mapy terenów szczególnego zagrożenia powodzią, ustawowy termin wykonania 22 grudnia 2013 r.), należy więc na bieżąco wprowadzać do dokumentów planistycznych wyniki nowych opracowań. Jak wynika z pisma RZGW Gliwice z dnia 1 7 maja 2012 r. znak OKI-19/289/12/TJ/8595 do wykonania dalszych map zostały wyznaczone wszystkie dotychczas wskazywane tereny. Zaniechania we wskazywaniu zagrożeń powodziowych ze strony zobligowanej do tego zadania strony rządowej odbijają się negatywnie na możliwościach prowadzenia racjonalnej polityki przestrzennej przez samorządy. Sytuacja tak będzie miała miejsce niestety jeszcze w najbliższych latach.

2.7.2. Zagrożenia ruchami masowymi ziemi

Informacje o zagrożeniu ruchami masowymi ziemi na terenie miasta Ustroń pojawiały się już w latach 70 (Katalog osuwisk z 1975 r.). Przez długi czas nie było jednak dostępnych szczegółowych, wymaganych przepisami prawa materiałów dotyczących zagrożenia osuwiskowego, które można by wykorzystać przy planowaniu przestrzennym. W ramach prac nad SOPO - Systemem Ochrony Przeciwosuwiskowej Państwowy Instytut Geologiczny wykonał „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla miasta Ustroń w skali 1:10000". W dokumentacji przyjęto następujące nazewnictwo:

tereny zagrożone ruchami masowymi są obszarami (wyznaczone poza osuwiskami), w których obecne są czynniki wskazujące na występowanie ruchów masowych w przeszłości, a zatem są obszarami gdzie można spodziewać się ponownego rozwoju ruchów masowych w przyszłości;

Osuwiska - to tereny na których obserwuje się ruchy masowe ziemi. Osuwiska dzielą się na:

- osuwiska aktywne ciągle są w ciągłym ruchu lub objawy ich aktywności występowały w trakcie prowadzenia rejestracji, albo w ciągu co najmniej ostatnich 5 lat.
- osuwiska aktywne okresowo - objawy aktywności występowały w nieregularnych odstępach czasu, w ciągu ostatnich 50 lat.
- osuwiska nieaktywne są ustabilizowane, w ich obrębie nie obserwowano i nie udokumentowano objawów aktywności w ciągu co najmniej ostatnich 50 lat.

Na terenie gminy oznaczono 77 osuwisk nieaktywnych, 29 osuwisk aktywnych okresowo oraz 5 aktywnych ciągle. Łączna powierzchnia wszystkich osuwisk to ok. 847 ha, z czego osuwiska aktywne zajmują ok. 6,5 ha, aktywne okresowo 77,97 ha, a nieaktywne ok. 762 ha. Osuwiska zlokalizowane są najczęściej na porośniętych lasami, niezabudowanych stromych stokach dolin cieków w masywach Czantorii i Równicy. Tereny zabudowane położone na osuwiskach to rejon Lipowca na zachód od szczytu Lipowskiego Gronia, teren uzdrowiska (ul. Zdrojowa), w Jaszowcu rejon ul. Wczasowej i ul. Turystycznej, Poniwiec (ul. Topolowa, Klonowa, Brzozowa). Z kolei tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi obejmują ok. 277 ha, ogółem wyznaczono 27 takich obszarów. Układają się one podobnie jak tereny osuwisk, stanowiąc często ich otoczenie.

Jak wynika z dotychczasowych obserwacji większość osuwisk na analizowanych terenach powstaje w wyniku dynamicznych czynników naturalnych (infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz podcięcia erozyjnego), które wykorzystywały naturalne predyspozycje danych obszarów do uruchomienia mas skalnych (tzw. czynniki statyczne): podatność podłoża na osuwanie - obecność utworów luźnych i warstw o różnej litologii i przepuszczalności. Szczególne zagrożenie stwarza infiltracja wód roztopowych i opadowych oraz podcięcie erozyjne stoków, na których występują miąższe pokrywy piasków, żwirów, iłów, glin i lessów. Większe ruchy masowe na tym obszarze mogą wystąpić także w wyniku podcięcia stoków podczas wezbrań i powodzi. Część z osuwisk stanowią stare, pochodzące jeszcze z plejstocenu poruszone warstwy koluwiów. Często zbocze może wydawać się ustabiliowane (np. porośnięte drzewami) i nic nie wskazuje na występowanie jakichkolwiek ruchów masowych ziemi. Nie mniej splot niekorzystnych oddziaływań może prowadzić do ponownego naruszenia nieskonsolidowanych warstw. Przeciwdziałanie ruchom masowym powinno polegać na sprawnej melioracji obszaru, która spowoduje szybkie odprowadzenie nadmiaru wód roztopowych i opadowych. Nie powinno się wycinać drzew i krzewów porastających zbocza terenów objętych osuwiskami, gdyż roślinność zdecydowanie hamuje i ogranicza rozwój ruchów masowych. W przypadku powstania np. nowego zsuwu należy miejsce to obsiać trawą lub

obsadzić drzewami. Ponadto tereny objęte osuwiskami powinny być wyłączone spod budownictwa, a w przypadku ich zabudowy wszelkie planowane inwestycje inżynierskie i budowlane powinny zostać poprzedzone badaniami geologiczno - inżynierskimi. Dokładne rozpoznanie warunków geologicznych i szczegółowe badania geologiczno - inżynierskie gruntu mogą jednoznacznie stwierdzić przydatność tych terenów do zabudowy i określić możliwości ich zabudowy. Pozwolą one także na wskazanie sposobu zabezpieczenia istniejących budynków, budowli i infrastruktury drogowej i komunalnej znajdujących się na terenach zagrożonych. Rozwiązania takie często jednak wykraczają poza teren jednej działki budowlanej i obejmują np. obszar całego narażonego zbocza.

2.8. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY*

Potrzeby rozwoju gminy można analizować w następujących sferach:

a) działań poprawiających jakość życia obecnych i przyszłych stałych mieszkańców miasta,

b) zwiększenia atrakcyjności miasta dla kuracjuszy i turystów odwiedzających miasto,

c) zapewnienia zasad rozwoju miasta z zachowaniem reguł ładu przestrzennego jako uwarunkowania opisanego w pkt 2.3 niniejszego opisu,

d) potrzeb gospodarczych miasta poprzez umożliwienie rozwoju i dostępności terenów dla nowych działalności gospodarczych (w tym zwiększenia bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej i turystycznej), oraz umożliwiających budowę nowych mieszkań.

Realizacja potrzeb w wyżej wymienionych sferach wymaga następujących działań w polityce przestrzennej rozwoju gminy:

ad. a)

- zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych na terenach mieszkaniowych,
- zwiększenie powiązań i powierzchni terenów przestrzeni publicznej,
- zwiększenie dostępności usług podstawowych oraz kształtowanie centrów usługowych w poszczególnych jednostkach strukturalnych miasta,

ad. b)

- zmniejszenie ruchu tranzytowego wzdłuż głównej osi kompozycji centrum miasta tworzonej przez ulice 3 Maja i Daszyńskiego,
- zwiększenie stref i ciągów ruchu pieszego w centrum miasta i zwiększenie możliwości powiązań obszaru centrum miasta z dzielnicą sanatoryjno-leczniczą,
- zwiększenie możliwości powiązań obszaru centrum miasta z dzielnicą sanatoryjno-leczniczą,
- zwiększenie bazy usług kultury i rozrywki w centrum miasta,

ad. c)

- wskazanie rozwoju funkcji mieszkaniowej miasta do obszaru ograniczonego ulicą Katowicką od zachodu i doliną rzeki Wisły od wschodu, zakładając rozwój tej funkcji na pozostałych obszarach urbanizacji do uzupełnienia i wypełnienia struktury już istniejącej,
- ochrona obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed zabudową jako obszarów kształtujących krajobraz miasta i wpływających w znaczącym stopniu na klimat miasta,
- wykorzystanie doliny rzeki Wisły oraz dolin potoków i cieków wodnych dla kształtowania systemu korytarzy ekologicznych stanowiących wraz z obszarami leśnymi i rolnymi system ekologiczny miasta,

ad. d)

- wykorzystanie drogi wojewódzkiej Nr 941 dla rozwoju nowych działalności gospodarczych przy zapewnieniu ich obsługi komunikacyjnej w sposób, który nie będzie spowalniał ruchu na tej arterii,
- rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej na Czantorii i Równicy,
- kontynuacja budowy drogi zbiorczej, jako odciążenie ulic 3 Maja, Daszyńskiego i Skoczowskiej oraz drogi umożliwiającej skomunikowanie nowych terenów mieszkaniowych.

Prognozę potrzeb terenów mieszkaniowych miasta oparto na wyliczeniach opartych na analizie mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2008-2010 oraz ilości wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w latach 2009-2012 (na podstawie danych Wydziału Architektury Urzędu Miasta w Ustroniu).

Z powyższych zestawień wynika, że:

- średnia ilość mieszkań oddawanych do użytkowania rocznie w latach 2008-2010 wynosi 133 mieszkania.

  Zakładając, że mieszkania te zrealizowano w budownictwie jednorodzinnym, oraz przyjmując średnią wielkość działki budowlanej dla każdego budynku na poziomie 600 m^2 oznacza to, że w latach 2008-2010 oddając do użytkowania łącznie około 399 mieszkań zostały zajęte tereny mieszkaniowe o powierzchni 24,0 ha,
- w latach 2009-2012 (do czerwca) wydano około 200 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych (2009 r. - 47, 2010 r. - 63, 2011 r. - 53 i 2012 r. - 37) co oznacza, że przy średniej wielkości działki budowlanej ok. 1000 m^2 zabudowanych będzie około 20 ha terenów. To oznacza, że w aktualnie obowiązującym studium miasto posiada teoretycznie rezerwy na rozwój budownictwa mieszkaniowego na 35 lat zakładając ekstensywny rozwój budownictwa na dużych działkach.

Aktualnie w skali miasta budownictwem mieszkaniowym zabudowana jest powierzchnia około 335 ha terenów. Z kolei w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta z roku 2008 dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego wyznaczono powierzchnię około 963 ha terenów. Oznacza to, że do zabudowy pozostało jeszcze około 684 ha terenów, które w studium wskazane są dla zagospodarowania w kierunku mieszkaniowym. Obrazowo stwarza to możliwości wybudowania mieszkań o programie stanowiącym ponad 100 % istniejącej zabudowy mieszkaniowej Ustronia.

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:
a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne;
b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego;
c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy;
d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
zostały przedstawione w opracowaniu załączonym do części A dokumentu studium.

2.9. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU PRAWNEGO GRUNTÓW*

Analiza stanu prawnego gruntów wykazała, że w strukturze własności miasta Ustroń można wyróżnić następujące generalne formy własności o następujących powierzchniach:

- Skarb Państwa - 2284 ha - co stanowi 38,8 % powierzchni miasta, w tym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego - 1939 ha

- grunty miasta Ustroń - 245,3 ha - co stanowi 4,2 % powierzchni miasta, w tym powierzchnia niezabudowanych terenów miejskich wynosi 147,6 ha co stanowi 2,5 % powierzchni miasta,
- grunty powiatu cieszyńskiego - 12,6 ha,
- grunty osób prywatnych - 2989,1 ha - co stanowi 50,8 5 powierzchni miasta.

2.10. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTOW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH*

Na terenie miasta Ustroń spośród obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych występują:

- Formy ochrony przyrody: rezerwat „Czantoria", Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, obszar Natura 2000 Beskid Śląski oraz osiem pomników przyrody;
- ~~Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód „Przełajka", „Szpitalna" i „Grodziecka - obejmuje północną część miasta. Dla strefy ochrony bezpośredniej obowiązują przepisy ustalone w decyzji Wojewody Katowickiego w dniu 14 grudnia 1998 roku (decyzja OS - I - 7211/343/98); Dla strefy ochrony pośredniej obowiązują przepisy ustalone w decyzji Wojewody Katowickiego w dniu 15 grudnia 1997 roku (OS - I - 7211 /221 /97).~~
- Główne zbiorniki wód podziemnych nr 347 Dolina rzeki Górna Wisła i 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski), jak dotąd jednak nie ustanowiono dla nich stref ochronnych[14];
- Udokumentowane złoża kopalin: kruszywa naturalnego „Nierodzim" oraz wód leczniczych „Ustroń". Spośród wyżej wymienionych eksploatacja prowadzona jest jedynie w złożu Ustroń, dla którego ustanowiono obszar i teren górniczy Ustroń I[15]. W południowej części gminy na niewielkim fragmencie znajduje się również obszar i teren górniczy „Obłaziec" ustanowiony dla złoża „Obłaziec", które znajduje się na terenie miasta Wisła;
- lasy chronione zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. nr 121, poz.1266 z późn. zm.), na terenie miasta występują grunty klasy III, lecz w obecnie obowiązującym porządku prawnym nie podlegają one ochronie na terenie miast;
- Strefy uzdrowiskowe A, B i C miasta Ustroń;

  Uzdrowisko Ustroń powstało w celu ochrony warunków naturalnych niezbędnych do prowadzenia i rozwijania lecznictwa uzdrowiskowego oraz w celu kształtowania innych czynników środowiskowych. Powołane zostało Uchwałą nr XVIII/90/72 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z dnia 23 czerwca 1972 r. Posiada Statut oraz wyznaczone strefy - obszary ochrony uzdrowiskowej, dla których zostały zastrzeżone określone czynności.

  Od 2010 roku właścicielem Uzdrowiska Ustroń jest spółka American Heart of Poland sp. z o.o.

  1) Strefa uzdrowiskowa „A"

     Obejmuje obszar o powierzchni około 244,6 ha. Zawiera obszar dzielnicy leczniczo - rehabilitacyjnej, teren wypoczynkowy Jaszowca, teren mieszkaniowy w rejonie ul. Nadrzecznej oraz kompleks leśny na zachodnim stoku Równicy.

  2) Strefa uzdrowiskowa „ B"

     Obszar o powierzchni około 814 ha. Obejmuje północno - wschodnia część kompleksu leśnego pomiędzy Równicą a Lipowskim Groniem i tereny mieszkaniowe na północ od potoku Gościerdowiec w rejonie ulic Lecznicza, Uzdrowiskowa i Radosna oraz część

[14] Główny zbiornik wód podziemnych nr 348 Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski) zmienił swoją rangę z głównej na lokalną.

[15] Pełna nazwa obszaru i terenu górniczego to "Ustroń I". W obszarze objętym zmianą Studium wskazano skorygowaną granicę terenu górniczego.

zachodnia obejmująca obszar pomiędzy dworcem kolejowym, ulicą Katowicką i Skalica. W granicach strefy znajduje się również centrum Ustronia wraz z obszarem przemysłowym w rejonie ulic Kuźnicza i Sportowa, cała południowa część miasta do granic administracyjnych, cały obszar Hermanice oraz tereny mieszkaniowe Zawodzia Dolnego.

3) Strefa uzdrowiskowa „C"

Obszar o powierzchni około 5084,9 ha jest ograniczona strefą „B" oraz granicami administracyjnymi miasta.

Obszar strefy wykracza znacznie poza obszar miasta Ustroń a ograniczenie stanowi:

- od północy - droga przelotowa Cieszyn - Skoczów,
- od wschodu - granica administracyjna Szczyrku, Wisły, Istebnej i Koniakowa,
- od południa - granica administracyjna Jaworzynki,
- od zachodu - granica państwa.

2.11. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH*

Uwarunkowania związane z występowaniem naturalnych zagrożeń geologicznych przedstawiono w rozdziale 2.7

2.12. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA*

Na terenie miasta Ustroń występują obecnie wyłącznie dwa udokumentowane złoża kopalin. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące złóż i ich eksploatacji. W przeszłości eksploatowane były surowce skalne w kilku kamieniołomach: pod Skalicą, na północno-wschodnim zboczu Czantorii oraz w rejonie Jelenicy (Kopieniec). Eksploatowane tu były surowce skalne (piaskowce, łupki i wapienie). Eksploatacja tych złóż została zaniechana w latach 70-tych XX w. W Nierodzimiu eksploatowane było złoże kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej „Nierodzim", obecnie eksploatacja złoża została zaniechana, na terenie powyrobiskowym utworzone zostały stawy. Z bilansu zasobów złoże surowców ilastych zostało skreślone, natomiast złoże kruszyw wciąż pozostaje w wykazie.

Na obszarze miasta znajduje się złoże wód leczniczych „Ustroń". Jest to złoże wód leczniczych chlorkowych jodo- i bromonośnych radoczynnych o mineralizacji ogólnej 9-13% typie wody Cl-Na-Ca+Br+J+Fe+HBO2 i temperaturze na wypływie 34oC, a wiec zalicza się je do wód zmineralizowanych i termalnych. Wody te występują w węglanowych utworach dewońskich paleozoicznego podłoża Karpat na głębokości około 1600 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w dwóch czynnych otworach (eksploatacyjny + awaryjny) wynoszą 6 m^3/h. Solanka w ilości 375 m^3/miesiąc kierowana jest do miejscowego zakładu przyrodoleczniczego, gdzie stosowana jest do zabiegów terapeutycznych. Dla złoża utworzono obszar i teren górniczy, obejmujące praktycznie cały obszar uzdrowiskowej dzielnicy Ustronia na prawym brzegu Wisły.

Tuż za południowa granicą miasta znajduje się kamieniołom Obłaziec, jeden z największych kamieniołomów w Beskidach. Fragment terenu górniczego wyznaczonego dla eksploatacji tego złoża wkracza na teren Ustronia.

Tabela 7 Udokumentowane złoża na terenie miasta Ustroń

ID Midas	Kopalina	Złoże/ Zasoby geologiczne bilansowe	Obszar Górniczy/ Teren górniczy/	Stan zagospodarowania
4478	Kruszywa naturalne	Nierodzim/1086 tyś. ton		Eksploatacja złoża zaniechana
7940	Wody lecznicze	Ustroń / 25 m^3h (zasoby dyspozycyjne)/2, 2 m^3h (zasoby eksploatacyjne)/ 4806m^3/h (roczna eksploatacja)	Ustroń I/Ustroń I	~~Złoże eksploatowane Nr koncesji: 18/94 z 15 marca 1994 r. Ważne do: 2014-03-15 Przedsiębiorstwo Uzdrowiskowe "Ustroń" S.A.~~ Złoże eksploatowane. Data wyznaczenia 12.02.2014 r. Koncesja ważna do: 31.12.2034 r. Decyzja wyznaczająca: 293/OS/2014

Na terenie objętym zmianą Studium nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

2.13. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH*

Na terenie miasta Ustroń znajduje się złoże wód leczniczych „Ustroń". Dla złoża utworzono obszar i teren górniczy, obejmujące praktycznie cały obszar uzdrowiskowej dzielnicy Ustronia na prawym brzegu Wisły. Charakter złoża (głęboko zalegające pokłady wód) sprawia, że na powierzchni nie występują jakiekolwiek wpływy.

Tuż za południowa granicą miasta znajduje się kamieniołom Obłaziec, jeden z największych kamieniołomów w Beskidach. Fragment obszaru i terenu górniczego wyznaczonego dla eksploatacji tego złoża wkracza na teren Ustronia, obejmuje on jednak jedynie powierzchnie leśne.

2.14. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI*

2.14.1. Komunikacja

Układ komunikacyjny Ustronia tworzony jest przez:

a) układ drogowo-uliczny
b) układ kolejowy
c) wyciągi linowe
d) układ tras rowerowych
e) szlaki i ciągi piesze

ad a)

Układ drogowo-uliczny - tworzą ciągi, które można pogrupować według klasyfikacji funkcjonalno-administracyjnej na kategorie:

- droga wojewódzka Nr 941 relacji Wisła - Skoczów jako droga „główna ruchu przyspieszonego" (klasa GP), oraz „główna" (klasa G) w południowej części miasta,

- drogi powiatowe, które stanowią następujące ulice o następującej klasie i oznaczeniu:

  - klasa „główna" (G) - ul. Cieszyńska (2607S) na odcinku od granicy gminy Goleszów do skrzyżowania z DW 941,
  - klasa „zbiorcza" (Z) - ul. Lipowska (2064S), ul. Dominikańska, ul. Goleszowska (2606S), ul. Cieszyńska od skrzyżowania z DW 941 do skrzyżowania z ul. Daszyńskiego, ul. 3-go Maja, ul. Daszyńskiego, ul. Skoczowska (2659S),
  - klasa „lokalna" (L):
    - ul. Chałupnicza (2657S),
    - ul. Wiejska (2605),
    - ul. Grażyńskiego, ul. Szpitalna (2650S),
    - ul. Turystyczna (2651S),
    - ul. Równica, ul. Wczasowa (2652S),
    - ul. Sanatoryjna (2653S),
    - ul. Skalica (2654S),
    - ul. Furmańska, ul. Polańska, ul. Ślepa (2655S),
    - ul. Jelenica, ul. Partyzantów (2656S),
    - ul. Graniczna (2657S),
    - ul. Dworcowa (2658S),

- drogi gminne zapewniające dojazd do budynków i obiektów,

- drogi wewnętrzne tj. drogi prywatne zapewniające dojazd do budynków i obiektów.

ad b)

Układ kolejowy - tworzony jest przez jednotorową, drugorzędną, państwową linię kolejową nr 191 relacji Goleszów - Wisła Głębce ze stacją kolejową „Ustroń" i przystankiem kolejowym „Ustroń - Zdrój" przy ul. Grażyńskiego. Zarządcą infrastruktury kolejowej jest PKP PLK SA.

Do studium Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach złożył wnioski dotyczące proponowanych rodzajów przeznaczenia terenów na obrzeżach powyższej linii kolejowej i przy kontynuacji jej funkcjonowania.

Aktualnie tereny stacji kolejowej „Ustroń" są zaniedbane i obudowywane obiektami magazynowo-składowymi. W projekcie studium należy rozważyć możliwości zwiększenia znaczenia komunikacji kolejowej w powiązaniach miasta w układzie województwa oraz zwiększenie dostępności dworca kolejowego z terenów centrum miasta.

ad c)

Wyciągi linowe - elementami układu komunikacyjnego miasta są całoroczne wyciągi służące przemieszczaniu się turystów i narciarzy.

Jest to wyciąg „Czantoria" wyposażony w 4-osobowe kanapy. Długośćwyciąguwynosi 1640 m. Drugim wyciągiem linowym jest wyciąg „Palenica I" o długości964 m wyposażony w 2-osobowe krzesełka.

ad d)

Komunikacja rowerowa. Ustroń znajduje się na trasie wielu szlaków rowerowych do których należą:

- trasy pierwszorzędne:
  - nr 12 - „Trasa Beskidzka" (Wadowice - Kęty - Kozy - Bielsko-Biała - Jaworze - Nierodzim - Ustroń)
  - nr 13 - trasa łącząca Rybnik z Beskidem Śląskim (Rybnik, Marklowice, Jastrzębie Zdrój, Zebrzydowice, Kaczyce, Cieszyn, Ustroń, Wisła, Istebna, Jasnowice)
- trasy drugorzędne:
  - nr 123 - Nierodzim - Brenna
  - nr 124 - Skoczów - Goleszów - Ustroń
- trasy rowerowe euroregionu „Śląsk Cieszyński":
  - szlak nr 1- Chałupki - Jasnowice
- trasy lokalne wyznaczone wzdłuż istniejących ulic powiatowych i gminnych.

ad e)

Szlaki i ciągi piesze - pełnią w mieście funkcje turystyczno-rekreacyjne i powiązań pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi miasta. Szlaki turystyki pieszej można podzielić na górskie i spacerowe szlaki turystyczne.

Górskie szlaki turystyczne stanowią trasy:

- Ustroń PKP - Równica - Ustroń Polana,
- Ustroń Zdrój PKP - Poniwiec, Czantoria Wielka - Stożek,
- Ustroń Zdrój PKP - Jelenica - Czantoria mała- Tuł - Goleszów,
- Równica - Orłowa - Trzy Kopce,
- Równica - Brenna - Leśnica,
- Równica - Lipowski Groń - Lipowiec - Skoczów,
- Ustroń Polana - Dobka - Orłowa

Szlaki spacerowe na obszarze miasta Ustronia:

- Zawodzie Dolne - Źródła Karola - Lipowski Groń - Źródło „Żelaziste",
- Zawodzie Górne - tereny leśne powyżej sanatorium,
- Szlak wzdłuż Wisły, Ustroń Zdrój - Polana,
- Ustroń Zdrój - Poniwiec - Jelenica - Ustroń,
- Jaszowiec - Skalica - Wczasowa,
- ścieżka przyrodniczo-leśna Skalica,
- ścieżka przyrodniczo-leśna Czantoria.

W centrum miasta występują liczne odcinki ciągów pieszych oraz placów na których dominuje ruch pieszy. Wymagane jest jednak powiązanie tych odcinków w jeden czytelny system z wykorzystaniem cieku wodnego „Młynówka" oraz istniejących i planowanych przestrzeni publicznych.

2.14.2. Zaopatrzenie w wodę

Miasto posiada różnorodny i rozbudowany system zaopatrzenia w wodę.

Głównym źródłem zaopatrzenia jest rurociąg tranzytowy z Wisły Czarnej do Skoczowa.

Sieć rozdzielcza oparta na tym rurociągu dociera do zabudowy zlokalizowanej do rzędnej około 400 m n.p.m. poprzez zbiornik „Jelenica" o pojemności 2 x 2000 m^3.
Dzielnica Zawodzie zaopatrywana jest przez dwustrefowy system oparty na pompowni „Skalica" i zbiornikach „Zawodzie I i II".
Dzielnica Jaszowiec posiada również dwie strefy ciśnienia oparte o pompownie przy zbiornikach „Jaszowiec I i II".
Posiadając kilkustronne zasilanie zapotrzebowanie na wodę może być pokryte w całości na bieżąco, natomiast należy prowadzić rozwój sieci oraz rozbudować układ podnoszenia ciśnienia w wyższych budynkach i wyżej położonych partiach zabudowany - lub obiektach usługowych.
Odrębne ujęcia zaopatrują:

- ujęcie Jaszowiec - zaopatruje miedzy innymi schronisko PTTK na Równicy, motel oraz stacje wyciągu Czantoria,
- ujęcie na Poniwcu (potok „Gronik") zaopatruje zabudowę jednorodzinną Poniwca.

2.14.3. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Na terenie miasta występują dwa obszary odrębne skanalizowane , rozdzielone w zależności od położenia w stosunku do zlokalizowanej w centralnej części miasta oczyszczalni.
Oczyszczalnia Centrum o przepustowości 11000 m3/d przejmuje ścieki z terenów położonych od niej na południe.
Ścieki ze skanalizowanych terenów na północ od oczyszczalni odprowadzane są do Skoczowa.

Istnieją możliwości przejęcia dodatkowych ilości ścieków na oczyszczalnię, wymagana jest jednak rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

2.14.4. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren miasta przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Świętoszówka - Skoczów zaopatrujący mieszkańców i przemysł w gaz wysokometanowy poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego i drugiego stopnia.
Istniejący przesył gazu pozwala na pokrycie zapotrzebowania mieszkańców, wymagane jest rozbudowa sieci gazowej tak dla części istniejącej zabudowanej jak i dla terenów urbanizowanych

2.14.5. Energia cieplna

Na terenie miasta brak jest rozbudowanego systemu ciepłowniczego zdalaczynnego.

Lokalnie występują sieci do grupy czy zespołu budynków szczególnie zabudowy wielorodzinnej (Manhattan)

Indywidualne kotłownie opalane są paliwami stałymi, gazem czy olejem w zależności od zasobności mieszkańców czy aktualnych cen paliw.

Rozwój ciepłownictwa może być prowadzony w kilku kierunkach.

Docieplanie budynków i wymiana stolarki okiennej winno prowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania.

Wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł może przyczynić się do spadku cen energii lub do ochrony środowiska.

Dofinansowanie przez miasto wymiany kotłów na bardziej ekonomiczne winno przyczynić się do efektów materialnych i środowiskowych.

2.14.6. Energia elektryczna

Przez teren miasta przebiega linia 110 kV zaopatrująca zlokalizowany w centrum „GPZ Ustroń" skąd rozprowadzone są sieci kablowe i napowietrzne średniego napięcia do stacji transformatorowych.

Sieć wysokiego napięcia prowadzi ze Skoczowa do Wisły z odczepem do Trzyńca.

Sieć średniego napięcia jest dobrze rozbudowana i wymagać będzie rozbudowy w przypadku lokalizacji obiektów znacznie oddalonych od istniejących przebiegów.

2.14.7. Instalacje radiokomunikacyjne

W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej - należy zapewnić możliwość budowy społeczeństwa informatycznego uwzględniając potrzeby rozwoju gospodarczego, szkolnictwa, handlu i swobodnego przepływu informacji zgodnie z dyrektywami prawodawstwa Unii Europejskiej, między innymi poprzez:

- możliwość kompleksowej realizacji sieci teletechnicznej tradycyjnej, liniowej i radiowej jak i w formie nowych technologii w tym budowy, rozbudowy i modernizacji sieci istniejącej,
- sytuowanie sieci w liniach rozgraniczających dróg i ulic poza pasem jezdnym,
- lokalizowanie sieci poza liniami rozgraniczającymi w przypadkach wynikających z technologii układania sieci,
- lokowanie obiektów i anten linii radiowych, stacji bazowych telefonii komórkowej i linii radiowych łączących te stacje zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie środowiska, w tym szczególnie w zakresie ochrony ludności przed wpływami magnetycznego promieniowania niejonizującego.

2.14.8. Odpady komunalne i przemysłowe

Od 1 stycznia 2012 roku zmieniły się przepisy o gospodarowaniu odpadami komunalnymi. Miasto przejmuje obowiązek gospodarowania odpadami i sprawuje nadzór nad realizacją zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli i uchwala w tym celu regulamin.

Od właścicieli nieruchomości odpady odbierają firmy wyłonione z przetargu. Miasto określa też stawkę opłaty jaką winien ponosić właściciel nieruchomości za te usługi. Należy ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegająca biodegradacji a przekazywanych do składowania do 16 lipca 2013 roku do 50 % a do 16 lipca 2020 roku do 35 % w stosunku do wagi odpadów z 1995 roku. Ograniczyć do 2020 roku należy również ilość odpadów poprzemysłowych, metali, tworzyw sztucznych i szkła poprzez recykling do 50 % wagowo a materiałów budowlanych i rozbiórkowych do 70 %.

Natomiast mieszkańcy przygotowują odpady zgodnie z regulaminem i wnoszą opłaty zgodnie z ustaloną stawką (od liczby mieszkańców lub powierzchni nieruchomości), natomiast odbiór nieczystości płynnych nastąpi na podstawie podpisania umowy z firmą wywozową.

2.15. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH*

W ramach wniosków instytucji i organów składanych do Studium w piśmie Nr SP RP.KW-243/12 z dnia 9.05.2012 r. Zarząd Województwa Śląskiego stwierdził, że na obszarze miasta Ustronia nie występują zadania ani inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

2.16. *UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ*

Obecnie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej nie sporządził dla terenu miasta Ustroń map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Natomiast zagrożenie powodziowe zostało już opisane w rozdziale 2.7.1. Na dzień dzisiejszy, dodatkowym opracowaniem dotyczącym tego zagadnienia jest "Plan ochrony przed powodzią miasta Ustroń" z 2016 roku, w którym między innymi przedstawiono zasady ogłaszania i odwoływania pogotowia przeciwpowodziowego oraz stany charakterystyczne , określono również jednostki biorące udział w działaniach przeciwpowodziowych czy przedstawiono procedury postępowania na wypadek powodzi.

Obszary objęte zmianą Studium znajdują się w bliskim sąsiedztwie rzeki Wisły, a niektóre tereny przecinane są przez cieki wodne, stanowiące główne źródła zagrożenia. Zatem o ile sama Wisła, ze względu na uregulowane koryto rzeczne oraz regulowany poziom wody poprzez zbiornik retencyjny "Wisła-Czarne", nie stanowi dużego zagrożenia, to same cieki już tak. Są one bowiem małych rozmiarów i wezbrania lustra wód występują bardzo szybko, a obszar zalewowy jest trudny do określenia.